

SU ŠVENTOM VELYKOM STAČIATIKIŲ LIETUVA

Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios laikraštis

2023 m. balandis - gegužė Nr. 17

www.orthodoxy.lt

facebook.com/orthodoxy.lt

Vilniuje vyks iškilmės su religine procesija ir Palaimingosios ugnies iš Jeruzalės atnešimu

► Gegužės 11 Vilniuje vyks didelė religinė procesija, bus atnešta Palaimingoji ugnis ir šv. Vilniaus kankinių relikvijos bus nešamos aplink Šventosios Dvasios vienuolyno katedrą. A. Litvinovo nuotr.

Gegužės 11, Šviesiosios savaitės šeštadienį, Vilniuje vyks iškilmės, skirtos šventųjų Vilniaus kankinių Antonijaus, Joano ir Eustachijaus atminimo dienai. Šia proga vėl vyks Didelė religinė procesija, skirta Bažnyčios vienybei. Joje dalyvaus visi Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios dvasininkai, vienuoliai, taip pat stačiatikių parapijų iš visų Lietuvos kampelių nariai. Šį kartą šventųjų Vilniaus kankinių atminimo šventovė vyks itin iškilingai: bus ne tik tradicinė gausi, didelė religinė procesija Vilniaus Senamiesčio gatvėmis, bet ir į Šventosios Dvasios vienuolyno katedrą tądien bus atnešta Palaimingoji ugnis iš Jeruzalės.

Visi norintys galės išsinešti didelę šios ugnies. Žvakių ir lempelių bus galima įsigyti vietoje.

Be to, pirmą kartą būtent šią dieną šventųjų Vilniaus kankinių relikvijos bus nešamos aplink vienuolyno šventovę. Šios tradicijos pradininkas - Vilniaus ir Lietuvos arkivyskupas, būsimasis patriarchas, Tichonas. Jo iniciatyva tai buvo daroma 1914 metais. Vilniaus ir Lietuvos metropolitas

Inokentijus šią praktiką atgaivino 2022 metais. Šventųjų relikvijos aplink šventovę buvo nešamos jau du kartus, bet tai vyko vasarą, Visų Lietuvos šventųjų pagerbimo dieną. Nuo šių metų nutarta relikvijas aplink šventovę nešti šventųjų Vilniaus kankinių pagerbimo dieną, bet dėl Gavėnios iškilmės teko nukelti nuo balandžio 27 į gegužės 11. Kaip ir ankstesniais metais, visi norintys galės pereiti

po kilnojamąją relikvinę su šventųjų relikvijomis.

Iškilmės prasidės Skaisčiausiosios katedroje (Maironio g-vė, 14). Būtent nuo čia 9.30 Didelė religinė procesija už Bažnyčios vienybę pajudės link Didžiosios gatvės ir eis ja pro Paraskėvės ir Nikolajaus stačiatikių šventoves iki Šventosios Dvasios vienuolyno (Aušros Vartų g-vė, 10). Kai procesijos dalyviai pasieks vienuolyną ir įeis į jo šventovę, įvyks Palaimingosios ugnies atnešimo ceremonija. Speciali lempelė su Palaimingąja ugnimi bus įteikta metropolitui Inokentijui. Nuo lempelės bus uždegti ryšeliai žvakių, kurias diakonai dalins besimeldžiantiems. Iškart po Palaimingosios ugnies atnešimo ceremonijos Šventosios Dvasios

vienuolyno katedroje prasidės šventinė Dieviškoji Liturgija, kurią celebruos Jo Eminencija Inokentijus. Kartu tarnaus visi Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios dvasininkai.

Pasibaigus Liturgijai vyks intencinės pamaldos, skirtos šventiesiems Vilniaus kankiniams, ir religinė procesija, kurios metu šventųjų kankinių Antonijaus, Joano ir Eustachijaus relikvijos bus nešamos aplink šventovę. Tradiciškai visi norintys galės pereiti po iškeltą relikvinę su relikvijomis.

Iškilmių Šventosios Dvasios vienuolyne eigoje atminimui apie jas bus dalijamos mažos popierinės šventųjų Vilniaus kankinių ikonos. Šventieji savo gyvybę už Kristų paaukojo prieš 677 metus. Po iškilmių jų dalyvių lauks vaišės.

Metropolito Inokentijaus Velykinis laiškas

2 psl.

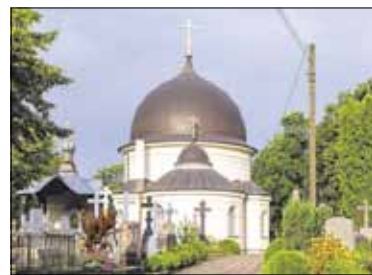
Metropolitui Chrizostomui sueina 90 metų

4-8 psl.

Kunigo atsakymai į parapijiečių klausimus

9 psl.

Vilniaus stačiatikių Nekropolis

10 psl.

Vaikų šventė ir kitos naujienos

11-12 psl.

► Šv. Vilniaus kankinių atminimo dienai skirtų iškilmių 2024 m. gegužės 11 dieną programa

9.00 - Religinės procesijos dalyvių atvykimas ir šventųjų šlovinimas Skaisčiausiosios katedroje (Maironio g-vė, 14).

9.30 - Religinės procesijos eigos nuo Skaisčiausiosios katedros pradžia.

9.50 - Religinė procesija pasiekia Šventosios Dvasios vienuolyną; Palaimingosios ugnies atnešimo ceremonija.

10.00 - Iškilingų pamaldų Šventosios Dvasios vienuolyne pradžia.

12.00 - Religinė procesija aplink vienuolyno šventovę su šventųjų kankinių relikvijomis.

12.30 - Iškilmių dalyvių vaišės.

Atvykusiems iš kitų vietovių, esant galimybei, suteikiamas transportas (teirautis savo klebonų).

ISSN 2783-7173

9 772783 717000

VELYKINIS VILNIAUS IR LIETUVOS METROPOLITO INOKENTIJAUS LAIŠKAS VISIEMS LIETUVOS STAČIATIKIŲ BAŽNYČIOS TIKINTIESIEMS

Mylimi Viešpatyje Jūsų Ekscelencija vyskape Ambrosijau, garbieji kunigai ir diakonai, gerbiami vienuoliai ir vienuolės, Dievą mylintys pasauliečiai, brangūs broliai ir seserys!

Su didžiuliu dvasiniu džiaugsmu sveikinu visus Jus su „švenčių švente“ - Šlovinguoju Kristaus Prisikėlimu - Šventomis Velykomis, ir iškilmingai skelbiu:

Kristus prisikėlė!

Šie viltingi žodžiai sklinda po visą visatą, o Kristaus Šviesa nušviečia mūsų širdis, išsklaidydama neįšimamą tamsą, skelbdama tikėjimą, visą atleidžiančią meilę ir nemirtingą amžinojo gyvenimo viltį.

Ką tik dvasiškai išgyvenome Didžiosios savaitės dienas, atjausdami savo Viešpatį, prisimindami, kaip Jis, visų apleistas, išduotas, išniekintas, nusėtas žaizdomis ir kruvinas, žengė į gėdingą mirtį. Tai buvo sukrečiančios ir didingos dienos. Jų sunkumo negalėjo atlaikyti net gamta: „ir žemė sudrebėjo, ir uolos ėmė skeldėti“ (Mt 27, 51), „visą kraštą apgaubė tamsa“ (Lk 23, 44). Taip baigėsi sopulingasis Didysis Penktadienis.

Tačiau viskas pasikeitė „auštant pirmajai savaitės dienai“ (Mt 28, 1). Tylios ir nuolankios, ištikimosios Viešpačiui moterys, nešusios mirą, pirmosios išgirdo griausmingus angelo žodžius prie tuščio kapo: „Jo čia nebėra, Jis prisikėlė“ (Mt 28, 6). Kristus prisikėlė - ir gyvenimas nugalėjo mirtį! Kristus prisikėlė - ir šviesa pakeitė tamsą! Kristus prisikėlė - ir visa šiame pasaulyje nebėra taip kaip buvo! Iki šios dienos kiekvienu ženklu, kiekvienu stačiatikių apeigų simboliu Bažnyčia mums rodo šios naujos Prisikėlusio Išganytojo tikrovės vaizdą: nebėra atskirties tarp šventovės ir žmonių, „didieji ir mažieji“ altoriaus vartai yra atviri. Pagal bažnyčios nuostatus taip būna tik kartą per metus ir tik per Velykas. Juk nuo pat pirmųjų krikščionybės laikų Kristaus Prisikėlimas yra gyvenimo pilnatvės šventė, į kurią Dievas kviečia įžengti visus, atverdamas savo meilės duris.

Viešpats atveria žmogui Savo Karalystės vartus, vildamasis, kad atsivers ir mūsų širdžių vartai. Kristus sakė: „štai aš stoviu prie durų ir beldžiuosi: jei kas išgirs mano balsą ir atvers duris, aš pas jį užėjau ir vakarieniausiu su juo, o jis su manimi“ (Apr 3, 20). Vieni girdi Dievo balsą ir atsiliepi, kiti - ne. Kai šventojo Serafimo iš Sarovo paklausė, kuo pirmieji skiriasi nuo antrųjų, šventasis senolis atsakė - ryžtingumu. Ryžtas - troškimas visada būti su Viešpačiu. Būtent tokio atsakymo iš mūsų tikisi nuolankus ir kantrus Dievas.

„Nužengei į žemės gelmes, su-

► Metropolitai Inokentijus: „Saugokime taiką ir Bažnyčioje, ir visuomenėje. Sustiprinkime maldą už mūsų Dievo saugomą šalį Lietuvą“ A. Litvinovo nuotr.

traukei belaisvių amžinuosius pančius“ - giedama Velykų kanone. Tikime, kad Išganytoji prisikėlus iš numirusių, pragaras buvo nugalėtas. „Amžinieji pančiai“ - tos pragaros grandinės ir jungas - krito nuo triuškinančios dieviškosios galios. Tai vaizdingai atsispindi Kristaus nužengimo į pragarą ikonoje. Tačiau net ir nugalėtas velnias toliau kariauja savo karą, kad nebūtumėm išgelbėti, mėgindamas sužeisti mūsų sielas nuodėmėmis. Dvasinė mirtis yra baisesnė už fizinę mirtį, tačiau Dievas yra stipresnis ir už nuodėmę, ir už mirtį.

Mes tikime, kad Kristus prisikėlė, tikime Jo Tiesos triumfu ir Jo meilės tikrumu. Ir šiandien šios Dieviškosios meilės džiaugsmas atveria visų mūsų šventyklų altorių vartus, pripildo mūsų širdis džiugesio ir nušviečia mūsų veidus: „nes prisiartino dangaus karalystė!“ (Mt 4, 17). Nes Kristus prisikėlė!

Šią išganingą naktį mus visus suvienija Šventų Velykų džiaugsmas. Neatsitiktinai Viešpats po savo Prisikėlimo aplankė apaštalus, kai jie buvo visi kartu: Kristus, Jo Paties žodžiais, pasilieka ten, kur du ar trys susirinkę Jo vardu (žr.: Mt 18, 20). Šiandien labiau nei bet kada turime išlaikyti Bažnyčios vienybę, turime būti ištikimi savo Motinai Bažnyčiai. Jei laikysimės kartu, visos mūsų sudėtingų ir prieštaringų laikų problemos bus išspręstos. Mūsų stiprybė - vienybė - su Kristumi ir vienu su kitais.

Taip pat kreipiuosi į žmones, kurie dėl vienokių ar kitokių priežasčių prarado pasitikėjimą gyvenimu ir žmonėmis, kurie buvo paveikti išbandymų ir pasidavė įvairioms pagundoms: būkite drąsūs, sukaupkite dvasią ir grįžkite į Kristaus Bažnyčią - vienintelį

prieglobstį, suteikiantį jėgų gyventi. Pasitikėkite savo širdžių troškimu ir tapkite tikro, džiaugsmingo ir laimingo gyvenimo Dieve dalininkais.

Į Bažnyčią ateina nauji žmonės, bet ne visada jie ten sutinkami su meile. Ar krikščioniška būti griežtam su tais, kurie ką tik atėjo į Bažnyčią? Šie žmonės yra Dievo nuosavybė, Viešpats juos pašaukė į Bažnyčią - dėl jų Kristus patyrė kryžiaus kančias ir dėl jų prisikėlė iš numirusių. Tikras krikščionis turėtų būti kuklus, nesavanaudiškas, romus, nuolankus, kupinas meilės ir atjautos artimui. Kristaus Prisikėlimo šviesa turi per mus apšviesti pasaulį, kuris vis labiau grimzta į netikėjimo, egoizmo, neapykantos ir abejingumo tamsą. Nepamirškime vienišų, vargstančių ir sergančių žmonių. Nepamirškime vaikų ir jaunimo, auklėdami ir ugdydami juos tikėjime. Kiekvienas krikščionis savo asmeninio gyvenimo pa-

vyzdžiu turėtų liudyti išganingo Dievo gailėstingumo, tiesos ir Dievo galios veikimą savo likime.

Visus jus, brangūs broliai ir seserys, kviečiu visuotinei maldai ir kūrybingam darbui. Turime būti sąžiningi ir atviri tiek Dievui, tiek valstybei. Turime gerbti ir laikytis tiek bažnytinių, tiek pasaulietinių įstatymų. Saugokime taiką ir Bažnyčioje, ir visuomenėje. Sustiprinkime maldą už mūsų Dievo saugomą šalį Lietuvą, jos valdžią, kariuomenę ir žmones. Toliau uoliai melskimės už kenčiančius Ukrainos žmones, už greitą karo pabaigą ir taikos įsigalėjimą Ukrainos žemėje.

Vėlei kviečiu kenčiančios Ukrainos stačiatikius aplankyti

mūsų bažnyčias. Jų durys Jums atviros. Mes Jus priimsime su meile, kaip jau priėmėme tuos, kurie tapo mūsų nuolatiniais parapijiečiais.

Su nuoširdžia broliška meile dar kartą sveikinu Jus visus, brangūs broliai ir seserys, su Kristaus Prisikėlimo švente! Maldingai linkiu Jums, Jūsų artimiesiems ir draugams Velykinio džiaugsmo, ramybės ir sielos išganymo! Ir tegul Viešpaties Prisikėlimas tampa mūsų asmeniniu prisikėlimu, kuris nutraukia „amžinuosius pančius“ ir atveria vartus Kristui, kuris yra Kelias, Tiesa ir pats mūsų Gyvenimas (Jn 14, 6). Todėl dar kartą iškilmingai skelbiu: Kristus prisikėlė (tris kartus)!

IŠ TIESŲ PRISIKĖLĖ KRISTUS, MŪSŲ DIEVAS!
+ INOKENTIJUS VILNIAUS IR LIETUVOS METROPOLITAS
Šventos Velykos
2024 m. Vilnius

Sveikinimas Jo Prakilnybei, Jo Eminencijai metropolitui Chrizostomui 90-ojo jubiliejaus proga

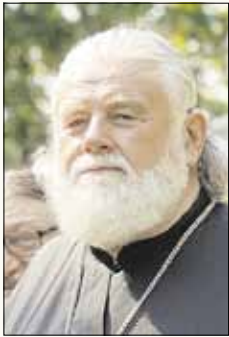
Jūsų Eminencija, brangus ir didžiai gerbiamas Metropolitai!

Dvasininkų, pasauliečių ir savo vardu prašau priimti pačius nuoširdžiausius ir šilčiausius sveikinimus Jūsų 90-ojo gimtadienio proga! Šią įsimintiną dieną su dideliu džiugesiu ir dėkingumu meldžiamės Dievui ir prašome, kad Jis suteiktų Jums geros sveikatos, sustiprintų dvasines bei fizines jėgas ir dovanotų neblėstantį džiaugsmą mūsų Išganytoju. Dievo malonė, visokeriopa pagalba ir begalinis Viešpaties gailėstingumas Jus kiekvieną dieną, kad dėkotumėme Viešpačiui už visa, kuo Jis Jus apdovanojo Jūsų šviesaus ir turtingo gyvenimo kelyje, pasiaukojančiai tarnaujant Kristaus Bažnyčiai.

Su pagarbia meile Viešpačiui, Vilniaus ir Lietuvos metropolitai INOKENTIJUS

Metropolitai Chrizostomo jubiliejui skirtos publikacijos paskelbtos 4-8 psl.

Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios klero narių sveikinimai su Velykomis

Mylimieji Viešpatyje laikraščio „Stačiatikių Lietuva“ skaitytojai! Kristus Prisikėlė! Bažnyčia gieda: Kristus prisikėlė, ir mirties neliko! Gamtoje pavasaris; pabudusios žemės alsavimas, pirmoji žolytė ir gėlės, paukščių giesmės pripildo širdį nežemiško džiaugo. Visa aplink byloja: mirties nėra! Kristus prisikėlė, ir mirtis tapo tarnaitė, atverianti duris į palaimingąją amžinybę.

Nūnai mes, tikintieji Kristų ir nešantieji kiekvienas savo kryžių šioje žemiškoje kelionėje, esame tvirtai įsitikinę, kad mūsų laukia Dangiškoji Tėvynė, jei liksime ištikimi Viešpačiui.

Protojerėjus Georgijus GAIDUKEVIČIUS, Mikiniškių „Visų liudinčiųjų Džiaugsmo“ šventovės klebonas, Mikiniškių stačiatikių bendruomenės nuodėmklausys.

Brangūs broliai ir seserys! Kristus Velykos suteikia mums galimybę patirti, kas yra dangus, nes jos pakylėja „nuo žemės ligi dangaus“, nuo nuodėmės link šventumo, nuo laiko - į amžinybę. Velykos primena mums, koks iškilus mūsų vardas ir pašaukimas. „Tau širdyje Altorių pastatysime, Tave, Viešpatie, giedame ir šloviname“.

Protojerėjus Vladimiras SINICYNAS, Druskininkų „Visų liudinčiųjų Džiaugsmo“ šventovės klebonas.

Kristus prisikėlė! Brangūs broliai ir seserys, skubu pranešti jums džiugią žinią apie Prisikėlusį Kristų! Viešpats patyrė išdavystę, ne teisėtą teismo nuosprendį, patyčias, kankinančią mirtį ant kryžiaus, laidojimą kapo rūsyje, bet trečią dieną Jis Prisikėlė. Šis įvykis ne tik atmaino visos žmonijos gyvenimo eigą, bet ir yra besąlygiškos meilės liudijimas. Viešpats miršta dėl mūsų! Nusileidžia į pragarą, kad iš ten nutiestų kelią į Dangaus Karalystę!

Jerėjus Konstantinas LAZUKINAS, šv. Konstantino ir Michailo šventovės Vilniuje klebonas.

Kristus Prisikėlė! Šiuos žodžius girdi visas pasaulis. Daugelis juos kartoja. Kur kas mažiau tiki ir puoselėja viltį. Ir jau visai nedaug tokių, kurie Jį Myli. Tai ir yra Bažnyčia. Ji tarnauja Dievui pritraukdama vis naujų išpažinėjų. Ir tik joje žodžiai „Tikrai Prisikėlė!“ skamba džiugiai, palaimingai, ir šis džiugesys Slėpinių dėka apgaubia visą pasaulį.

Protojerėjus Vladimiras ARTAMONOVAS, šv. kankinių Veros, Nadieždos, Liubovės ir jų motinos Sofijos šventovės klebonas, Klaipėda.

Brangūs broliai ir seserys, Kristus prisikėlė! Mes vėl tapome didžiausio stebuklo, kurio žmonija laukė tūkstančius metų, liudininkais. Kad gautume visą šio įvykio teikiama malonę, reikia būti kartu su Kristumi ir Jo tarnystėje, Jo kentėjimuose, Jo savanoriškame kryžiaus nešime ir Jo kančiose ant kryžiaus. Neišleiskime iš akių, kad krikščionys yra atsakingi už žmonijos istoriją. Visa, kas vyksta mūsų aplinkoje, yra dialogas tarp Viešpaties ir žmonių, ir krikščionys pašaukti būti aktyviausi šio dialogo dalyviai. Visa pasaulyje, visa Dievo saugojamoje mūsų Lietuvoje priklauso nuo mūsų Džiaugsmo, Meilės ir Maldos. Pasistenkime būti verti Prisikėlusio Kristaus meilės. Tikrai Kristus prisikėlė!

Protojerėjus Olegas GURILIOVAS, Rudaminos Nikolajaus šventovės klebonas.

Brangieji, Kristus Prisikėlė! Šie nuo seno kartojami gyvenimų teigiantys žodžiai ir šiandien jaudina kiekvieno tikinčiojo širdį! Tesustiprina Prisikėlęs Gyvenimo Teikėjas Kristus mūsų viltį, kantrybę ir tepadedu mums nuolankiai žengti gyvenimo keliu. Kristus yra Kelias, Tiesa ir Gyvenimas! (Jn 14,6). Kristus tikrai Prisikėlė!

Protojerėjus Jevgenijus RUDENKO, Vilniaus m. dekanas, Skaisčiausiosios katedros administratorius, Vilniaus Petro ir Pauliaus šventovės klebonas.

Brangūs broliai ir seserys. Kristus Prisikėlė! Kristaus šviesa ne tik naktį pavertė diena, kapo rūšį - mene ir nušvietė pragarą, bet ir atmaino mūsų gyvenimą. Jame ir yra gyvenimo pilnatvė! Jis ir yra Gyvenimas! Tad vaikščiokime Jo Šviesoje, kad neklaidžiotume patamsiais, kad neklūpčiotume ir nenusimintume!

Protojerėjus Dimitrijus ŠLIACHTENKO, Jono Krikštytojo Gimimo šventovės Visagine ir Švenčionių Švenčiausiosios Trejybės cerkvės klebonas.

„Ženklo“ (iš Dangaus) cerkvės klero ir parapijiečių vardu visus krikščionis ir kitus žmones, kurie palankiai vertina Velykų šventę, sveikinu su Kristaus Prisikėlimu! „Džiugiai vienas kitą apsikabin-kime!“

Kristaus Prisikėlimo Šviesos apšviesti nuoširdžiai paisykime Dievo įsakų, grindžiamų Išganytojo Meile mums.

Protojerėjus Petras MIULERIS, Vilniaus m. „Ženklo“ šventovės klebonas.

Kristus prisikėlė! Tai labiausiai gyvenimą teigiantys žodžiai. Gera naujiena, kad mūsų Išganytojas prisikėlė, teikia mums ir esminę, neblėstančią viltį, įprasmina mūsų egzistenciją ir liudija pergalę prieš mirtį. Šios iškiliausios dvasinės išikilmės ir tikras, tylus džiaugsmas mūsų Prisikėlusiam Viešpatyje Jėzuje Kristuje turi ir gali atmainyti visus mūsų darbus, rūpesčius, emocijas ir sunkumus.

Jerėjus Sergijus KAZARINOVAS, Vilniaus Arkangelo Mykolo šventovės klebonas.

Metropolitui Chrizostomui - 90 metų

Gegužės 3 metropolitui emeritui Chrizostomui (Martiškinui) sukanka 90 metų. Jo Eminencija Chrizostomas Lietuvos stačiatikių eparchijai vadovavo daugiau nei du dešimtmečius. Nuoširdžiai paremdamas Lietuvos žmonių laisvės siekį jis, be abejo, įrašė savo vardą į mūsų šalies istoriją.

1991 metais jis griežtai pasmerkė centrinės sovietų valdžios veiksmus dramatiškų sausio įvykių metu. Vėliau jis gavo Lietuvos valstybės apdovanojimą - sausio 13 atminimo medalį. Metropolito Chrizostomo laikais mūsų Bažnyčiai buvo grąžinti anksčiau nacionalizuoti jai priklausę pastatai, įskaitant vieną seniausių Lietuvos

krikščionių šventovių - Paraskėvės cerkvė. Be to, buvo pastatytos ir ėmė veikti naujos šventovės, pavyzdžiui, Globos ir Nikolajaus Klaipėdoje ir Paaukojimo ir Pan-teleimono Visagine.

Metropolitą Chrizostomą daugelis prisimena buvus griežtą, bet teisingą ir be galo mylintį hierarchą valdytoją. Jo karšti pamokslai (ne šiaip sau vardas Chrizostomas išvertus iš graikų kalbos reiškia „Auksaburnis“) daugelį paskatino tikėti ar sustiprino jų stačiatikių tikėjimą.

Metropolitas Chrizostomas gimė 1934 metų gegužės 3 Riazanės srities Gorlovo rajone, Kazinkos kaime. Trejus metus pasimokęs vidurinėje mokykloje jis ėmė dar-

buotis kolūkyje. 1951 - 1961 metais dirbo architektūros paminklų restauratoriumi. 1961 metais įstojo į Maskvos dvasinę seminariją, po to - į akademiją. Ketverius su puse metų būsimas archijerėjus tarnavo metropolito Nikodemo (Rotovo) vyresniuoju hipodiakonu. 1964 metais, rugsėjo 12, jis buvo išvėntintas į diakoną Aleksandro Neviečio lauroje, o 1966 metų spalio 31 Švč. Trejybės Sergijaus lauroje tapo vienuoliu ir gavo Chrizostomo vardą (Konstantinopolio arkivyskupo šv. Jono Auksaburnio garbei). Netrukus po to metropolitas Nikodemas išvėntino jį į jerėjus.

Nuo 1969 metų gruodžio 1 tarnavo Maskvoje, Visų Šventųjų cerkvėje. 1971 metais, liepos 15, buvo

paskirtas Maskvos Patriarchato Religinių ryšių skyriaus su užsieniu (RRSU) kanceliarijos vedėju.

1971 metais tapo archimandritu; nuo 1972 metų - Zaraisko vyskupas, Maskvos eparchijos vikaras ir minėto skyriaus (RRSU) pirmininko pavaduotojas.

Nuo 1974 metų - Kursko ir Belgorodo eparchijos valdytojas. 1977 metų rugsėjo 2 suteiktas arkivyskupo titulas. 1981 metų rugpjūčio 13 atleistas iš RRSU pirmininko pavaduotojo pareigų jo paties prašymu. Nuo 1984 metų gruodžio 26 - Irkutsko ir Čitos bei laikinas Chabarovsko (iki 1988 m.) eparchijos valdytojas.

Nuo 1990 metų sausio 26 - Vilniaus ir Lietuvos arkivysku-

pas. Nuo 2000 metų vasario 25 - metropolitas. Lietuvos eparchijai metropolitas Chrizostomas vadovavo iki 2010 metų gruodžio 24 ir tapo emeritu jam pačiam prašant, dėl sveikatos būklės. Nuo tada metropolitas Chrizostomas iš esmės tapo atsiskyrėliu: visai nusišalinio nuo viešos veiklos ir visiškai atsidėjo maldai, tēbedalyvaudamas pamaldose vienoje iš jo pastangomis restauruotų šventovių.

Laikraščio „Stačiatikių Lietuva“ redakcija sveikina žymų Bažnyčios administratorių ir pamokslininką, metropolitą Chrizostomą su garbingu jubiliejumi ir linki jam sveikatos, gerovės, dvasios žvalumo ir sielos išganymo.

BAŽNYTINIS KALENDORIUS. BALANDIS – GEGUŽĖ

PIRMADIENIS	ANTRADIENIS	TREČIADIENIS	KETVIRTADIENIS	PENKTADIENIS	ŠEŠTADIENIS	SEKMADIENIS
ДНИ ПАМЯТИ ЛИТОВСКИХ СВЯТЫХ:			25 BALANDIS	26 BALANDIS	27 BALANDIS	28 BALANDIS
27 balandis šventė perkelta į gegužės 11 d. Vilniaus kankiniai Antonijus, Joanas ir Eustachijus.	3 gegužė 22 gegužė kank. vaikelis Gavrijilas Baltstogletis (1690).	14 gegužė kank. Makarijus, Kijivo metrop. (1497).	16 gegužė kank., vien. Pavelas Vilnietis (XVII).	26 gegužė kank. Makarijus, Kanevo rchimandr. (1688).	27 balandis Lozoriaus šeštadienis. Teis. Lozoriaus prikėlimas iš mirusių. Šv. Vilniaus kankiniai Antonijus, Joanas ir Eustachijus (1347). Vilniaus kankinių pagerbimo šventė perkeliama į gegužės 11.	28 balandis 6-ta savaitė. Verbų Sekmadienis. Viešpaties įžengimas į Jeruzalę.
29 BALANDIS Didžioji savaitė. Didysis Pirmadienis. Kank. Agapija, Irena, Chionija (304).	30 BALANDIS Didysis Antradienis. Kank.: Persijos vysk. Simeonas, presb. Abdelajas ir daugelis kitų (344).	1 Didysis Trečiadienis. Vien. Joanas, šv. Grigaliaus Dekapolito mokiny (820 – 850).	2 Didysis Ketvirtadienis. Paskutinės (Slaptosios) Vakariinės Atminimas. Vien. Joanas Paleolaurietis (VIII).	3 Didysis Penktadienis. Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Šventos, Išganančios Kančios Atminimas.	4 Didysis Šeštadienis. Kank. Januarijus, vysk. ir su juo kiti kank. (~305).	5 Šviesusis Kristus Prisikėlimas. VELYKOS.
6 Šviesiosios savaitės pirmadienis. Did. kank. Jurgis Nugalėtojas (303).	7 Šviesiosios savaitės antradienis. Iberijos Dievo Motinos ikona.	8 Šviesiosios savaitės trečiadienis. Ap. ir evangelistas Morkus (63).	9 Šviesiosios savaitės ketvirtadienis. Kank. Bazilijus, Amasijos vysk. (~322).	10 Šviesiosios savaitės penktadienis. Dievo Motinos ikona „Gyvinantis Šaltinis“.	11 Šviesiosios savaitės šeštadienis. Šv. Vilniaus kankiniai Antonijus, Joanas ir Eustachijus (1347). Šventė atkelta iš balandžio 27.	12 Atvelykis. 2-ta savaitė po Velykų, apaštalo Tomo.
13 Ap. Jokūbas, Zebediejaus sūnus (44). Hier. Ignatijus Briancinovas, Kaukazo vysk. (1867).	14 „Džiugieji“ atminai. Pran. Jeremijas (VI a. pr. Kr.). Kank. Makarijus, Kijivo metrop. (1497).	15 Ištikimųjų kunigaikščių Boriso ir Glebo (Krikšto v. Romanas ir Dovydas) relikvijų perkėlimas (1072 ir 1115).	16 Kank. Timotiejus ir Maura (~286). Vien. Teodosijus, Kijivo Pečerų igumenas (1074).	17 Kank. Pelagėja, mergelė (Tarsas. ~290).	18 Didž. kank. Irena (I – II). Dievo Motinos ikona „Neišsenkanti Taurė“ (1878).	19 3-čia savaitė po Velykų, šv. moterų, nešusių mirą. Teisieji Juozapas Arimatietis ir Nikodemas.
20 Viešpaties Kryžiaus pasirodymo danguje virš Jeruzalės prisiminimas (351).	21 Ap. ir evangelistas Jonas Teologas (98 – 117).	22 Hier. Mikalojus Myrietis, stebuklad. Relikvijų perkėlimas į Barį (1087).	23 Ap. Simonas Uolusis (I). Hier. Simonas, Vladimiro ir Suzdalės vysk. (1226).	24 Kank. Mokijas (~295). Ap. Iygūs Metodijus (885) ir Kirilas (869), Slavų mokytojai.	25 Hier. Epifanijus, Kipro vysk. (403). Kank. Hermogenas, Maskvos ir visos Rusios patr., stebuklad. (paskelbtas šv. 1913).	26 4-ta savaitė po Velykų, apie paralyžiuotąjį. Kank.: Glikerija, mergelė, ir su ja Laodikijus, kalėjimo sargas (~177).
27 Kank. Izidorius (251). Kristus „kvailelis“, pal. Isidoras Rostovietis, stebukladaris (1474).	28 Vien. Pachomijus Didysis (~348). Hier. Isajas, Rostovo vysk., stebuklad. (1090).	29 Pusiaukelė tarp Velykų ir Sekminių. Vien. Teodoras Pašventintasis (368).	30 Ap. Andronikas ir šv. Junija (I). Vien. Eufrosinija (Eudokija), didž. Maskvos kunigaikštienė (1407).	31 Šv. Tėvų, septynių Visuotinių Bažnyčios Susirinkimų dalyvių, atminimas. Kank. Teodotas (Ankyra) ir 7 kank. mergelės (303).	1 BIRŽELIS Kank. Patricijus, Brusų vysk. ir su juo 3 presbit. (~100).	2 BIRŽELIS 5-ta savaitė po Velykų, apie samarietę. Teis. kun. Daumantas (Timotiejus), Pskovietis (1299).
3 BIRŽELIS Vladimiro Dievo Motinos ikona. Ap. Iygūs Imperatorius Konstantinas (337) ir imperatorienė Jelena (327).	4 BIRŽELIS Kank. Baziliskas (~308). Kank. Joanas (Vladimiras), Serbijos kunigaikšt. (1015).	TITULO ŠVENTĖS:				Šventė
		6 Didž. kank. Jurgio Nugalėtojo šventovė. Geišikių k.	7 Iberijos Dievo Motinos šventovė. Palanga.	12 Šventovės, skirtos Kristaus Prisikėlimo garbei: Panevėžys, Ukmergė, Jonava.	22 Šventovės, skirtos Mikalojaus Myriečio garbei: Vilnius, Telšiai, Rudamina k., Gegabrasta k., Užpaliai k.	Pasninkas
						Atminai

Lietuvos tautos kova už nepriklausomybę ir metropolitas Chrizostomas

Trakų vyskupas AMBROSIJUS

Šįmet, gegužės 3, metropolitu Chrizostomui, emeritui, tebegyvenančiam Lietuvoje, sukanka 90 metų. Tai suteikia mums progą dar sykį prisiminti praėjusio amžiaus paskutinės dekados įvykius, kuomet Lietuvos žmonės kovojo už savo nepriklausomybę, ir didelį metropolito Chrizostomo indėlį į šią kovą.

2022 metų balandį Vilniaus ir Lietuvos metropolitas Inokentijus savo viešame kreipimeši priminė, kad prieš daugiau nei 30 metų, metropolito Chrizostomo vadovaujami Lietuvos stačiatikiai nedvejodami, ryžtingai parėmė lietuvių tautą, pakilusią ginti savo valstybės nepriklausomybės. Tuomet, nepaprastai valstybei svarbų istorinio lūžio metą, Stačiatikybę išpažįstantys Lietuvos žmonės tvirtai parėmė Lietuvos kelią į nepriklausomybę.

Kokius krikščionio bruožus tada atskleidė tuometinis Vilniaus ir Lietuvos arkivyskupas ordinaras Chrizostomas ir ko mes galime pasimokyti iš to meto įvykių? Ar Lietuvos stačiatikiai dvasininkai ir pasauliečiai parėmė savo hierarchą? Atsakymus į šiuos klausimus galima rasti gausiuose metropolito Chrizostomo interviu, paskelbtuose tuomet ir vėliau. Daugelyje jų pats metropolitas prisimena praėjusius įvykius, vertina juos, aiškina savo veiksmus, pasakoja apie visuomenės reakciją į juos. Kaip liudija Jo Eminencija, jis visada palankiai vertino lietuvių ir kitų Baltijos tautų norą atkurti savo prarastą valstybingumą.

Būdamas stačiatikis jis pasipikino bandymu pasinaudoti kareiviais komunistinio režimo, kurį pati lietuvių tauta atmetė, rėmimui. Archijerėjus nedelsdamas nusiuntė protesto telegramą tuometiniam Sovietų Sąjungos prezidentui M. S. Gorbačioviui. Savo požiūrio jis nenutylėjo ir sakydamas pamokslą. O praėjus metams po tragiškų sausio įvykių Vilniuje viename interviu Jo Eminencija Chrizostomas sako:

„Aš buvau lojalus nepriklausomai Lietuvos respublikai. Ir dėl šios pozicijos „sąjūdžio“ susirinkime buvau išrinktas jo tarybos nariu. Dalyvavimą jos veikloje laikiau įvairių tautybių (rusų, ukrainiečių,

baltarusių...) stačiatikių atstovavimu. Stengiausi sušvelninti santykius tarp tų, kurie laikėsi kraštutinių pozicijų tiek iš lietuvių, tiek iš rusų pusės“.

Šią archijerėjaus poziciją rėmė ir kiti Lietuvos dvasininkai stačiatikiai, įskaitant tarnaujančius kitose Lietuvos vietovėse. Iškart po kruvinos sausio 13 nakties per Kauno televiziją pasisakė tuometinis šio miesto Apreiškimo katedros klebonas, jerėjus vienuolis Ilarionas (Alfejevas), dabartinis Budapešto ir Vengrijos metropolitas. Jis kreipėsi į Lietuvos rusus ragindamas netapti mažų kaimyninių tautų smaugikais, o į rusų karius - nešaudyti į beginklius žmones, nepralieti brolių kraujo. Tuomet dar arkivyskupo Chrizostomo kreipimasi į Lietuvos tautą, kurį jis taip pat tomis dienomis paskelbė, pasirašė ir Šventosios Dvasios vienuolyno broliai: archimandritai Nikita, Predislovas, Nikodemus, jerėjai vienuoliai Nikonas, Augustinas, Nestoras, diakonas Sergijus ir diakonas vienuolis Meletijus.

Šis kreipimasis tapo žinomas ir Klaipėdos gyventojams, nes 1991 m. vasario 6 d. jį paskelbė laikraštis „Klaipėda“. Stačiatikių dvasininkų kreipimėsi į rusakalbius, gyvenančius Lietuvoje, buvo sakoma, kad „tai yra raginimas siekti taikos ir vienybės. Mūsų laimė, mūsų ateitis - mūsų rankose. Partijos ateina ir nueina, o tautos lieka. Mums reikia galvoti ne apie tai, kaip paremti partinių lyderių ambicijas, o apie tai, kaip taikiai gyventi su tais, kurie greta mūsų“.

Prieš daugiau nei 30 metų, kaip ir dabar, Klaipėda buvo daugiatautė. Todėl kruvini įvykiai Vilniuje ir ten sukėlė didelę įtampą. Buvo sunku prognozuoti, kaip rutuliosis įvykiai, jeigu kam nors staiga šaus mintis, kad jo kitatautis kaimynas kaltas dėl kraujo praliejimo prie televizijos bokšto. Patyręs Klaipėdos politikas Vytautas Čepas (pirmininkas atkūrus nepriklausomybę) su dėkingumu ir pagarba prisimena velionį archimandritą Antonijų (Buravcovą), tarnavusį Visų Rusios šventųjų cerkvės klebonu. Pasak politiko, tėvas Antonijus ne sykį neoficialiai susitikinėjo su sovietų kariškiais ir ragino nevykdyti Maskvos įsakymų, jeigu jų bus, ir nenukreipti ginklų prieš taikius žmones. Vienas iš labiausiai įsimintinų susitikimų su sovietų armijos Klaipėdos įgulos vadovybe įvyko išsyk po kruvinų įvykių Vilniuje. Šiame susitikime dalyvavo minėtasis V. Čepas, Klaipėdos meras P. Vasiliauskas ir archimandritas Antonijus.

► Metropolitas Chrizostomas (Martiškinas).

Susitikimas vyko tuometinio milicijos viršininko V. Narmonto kabinete. Į jį atėjo du pulkininkai - I. Černych ir V. Jegorovas. Vėliau V. Čepas rašė: „Mums nereikėjo nė prasižioti, nes tėvas Antonijus savo skardžiu balsu taip prausė savo tautiečių kailį, kad šie nudelbė akis žiūrėjo į grindis ir šluostė nuo kaktos prakaitą. Aš nesu pamokslų mėgėjas, bet tą išklausiau su didžiuliu malonumu ir netgi su giliu pasitenkinimu“. O tėvas Antonijus griaukė: „Ero dai! Žmonės nori laisvės, o jūs prieš juos - tankais! Jeigu sąžinės nėra, bent Dievo bi-jokite!“

„Aš nuėjau ant Seimo stogo skatinamas noro išvengti kraujo praliejimo. Be to, aš puikiai suvokiau, kad Lietuva realiai artėja prie nepriklausomybės“.

V. Čepas mini, kad abu pulkininkai iš kabineto ėjo tarsi prasižengę pirmokėliai, o tėvas Antonijus pavymui juos peržegnojo. Kalbėjo, kad jis sovietų armijos karininkui buvo pareiškęs, jog pirmas guls po tanku, jeigu jie išriedės į miesto gatves. Taikinga, taikdarsi-

ka stačiatikių dvasininkijos pozicija tą sudėtingą Lietuvai metą, jų autoritetas ir parama lietuvių tautos siekiui padėjo išvengti prievartos protrūkių įvairiuose mūsų šalies vietose.

Tačiau ši pozicija ne visiems buvo suprantama. Kaip liudija pats metropolitas Chrizostomas savo interviu, paskelbtame laikraštyje „Echo Litvy“ 1996 m. gegužės 7, jis ne sykį buvo kaltinamas „sąjūdzizmu“, jį laikyta ir prisitaikėliu, besivadovaujančiu asmeniniais interesais. Tačiau iš tikrųjų archijerėjaus veiklos motyvai buvo kiti. Jo Eminencija liudija: „Sąjūdį parėmiau dėl dviejų priežasčių. Pirmą ta, jog mačiau: dauguma lietuvių remia nepriklausomybės siekį, ir būtų netauru priešintis šiam troškimui. O antra - aš galvojau apie Rusiją: norėjau, kad ir Rusija taptų nepriklausoma. Juk tuomet joje net nebuvo daugelio socialinių institutų, kurie egzistavo visose respublikose... Man daug kas ten nepatiko. Pirmiausia - nebuvo laisvės ir ta nuolatinė kontrolė, amžinas Valstybės Saugumo komiteto diktavimas“.

Kitame interviu tam pačiam laikraščiui, paskelbtame 1998 m. rugpjūčio 4, Jo Eminencija Chrizostomas, gindamas savo pozicijas,

taip sako oponentams: „Stačiatikių Bažnyčiai akivaizdu, kad būdamas lojalus nepriklausomos Lietuvos valdžiai, aš elgiausi savo Bažnyčios labui ir stačiatikybės ateities Lietuvoje labui. Mes gyvename Lietuvoje ir privalome taikiai sugyventi su kitų konfesijų atstovais, mums nėra reikalo konfliktuoti ir su Lietuvos valdžia.“

Bet kartu, atsakydamas į klausimą, kaip turi klostytis Bažnyčios ir pasaulietiškos valstybės santykiai, 2003 metais metropolitas interviu sakė, kad Bažnyčia turi atlikti savo išganančiąją misiją, o jos atstovams reikia kiek įmanoma mažiau gerintis valdžios žmonėms; visuomenės ir valdžios veiksmus Bažnyčiai dera vertinti tik vadovaujantis dorovės normomis.

2000 metų vasarį, duodamas interviu leidiniui „Litovskij Kurjer“, Jo Eminencija Chrizostomas prisimena: „Aš nuėjau ant Seimo stogo skatinamas noro išvengti kraujo praliejimo. Be to, aš puikiai suvokiau, kad Lietuva realiai artėja prie nepriklausomybės. Mane ten ateiti pakvietė tuometinis valstybės vadovas. Aš supratau, kad nuo jo pozicijos didele dalimi priklausė Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios ateitis. Ir Bažnyčia išliko, ji užėmė garbingą vietą respublikoje... Aš paraginau žmones išsiskirstyti, nepralieti kraujo. Aš jiems pasakiau, kad jie gėdysis savo poelgių... Netikėtai stojo tylą, o netrukus po to žmonės pradėjo skirstytis“.

Po tragiškų 1990 - 1991 metų įvykių dabar jau emeritas, Lietuvoje gyvenantis metropolitas Chrizostomas bei daugelis kitų mūsų Bažnyčios dvasininkų „neieškojo sau naudos“ (1 Kor 13, 5), o, skatinami meilės žmonėms, vadovaudamiesi savo sąžine ir ganytojo pareiga, tęsė savo tarnystę, kartų su ganomaisiais meldėsi Dievui už Lietuvą ir jos žmones, pasukusius į laisvės ir nepriklausomybės kelią.

Nuo tų pokyčių lėmusių įvykių praėjo daugiau nei 30 metų. Šiandien mes gyvename demokratiškoje šalyje, kurioje galioja įstatymo viršenybė. Šios permainos įvyko Lietuvos žmonių dėka tą istorinį metą. Dabartinė stačiatikių karta dėkoja už tai Dievui. Mes vertiname tai, ką mūsų šaliai ir mūsų Bažnyčiai nuveikė Jo Eminencija Chrizostomas, pasirinkęs vienintelę teisingą jos egzistavimo ir tolesnės raidos kryptį.

Mes esame jam dėkingi už jo išmintį, jo drąsą ir ryžtą.

Metropolito Chrizostomo pasirinkta Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios pozicija lieka nepakitusi. Dievui padedant tebesivadovaujame ja ir, laikydami ją patinkančia Dievui, visada liksime jai ištikimi.

Tostas Jo Eminencijai Chrizostomui

Protojerėjus Josifas ZETEIŠVILIS
Visagino dekanas

Mano dvasininko kelias prasidėjo tėvo Leonido aplinkoje. Vienas iš jo bendradarbių pristatė mane Jo Eminencijai Chrizostomui. Baigiantis pokalbiui jo kabinete (dabar ten įsikūręs sekretoriatas), jis man tarė: „Jūsų aš nepažįstu. Bet aš pažįstu tėvą Leonidą. Jeigu jis rekomenduos, aš jus įšventinsiu.“

Nuo 1990 metų rugpjūčio iki 1991 metų gegužės - devynis mėnesius praleidau vienuolyne. 1991 metais, naktį prieš sausio 13, vaikščiodamas vienuolyno kiemu išgirdau šūvių garsus, o po dviejų dienų kartu su Jo Eminencija dalyvavau gedulingose mišiose, vykusiose Vilniaus Katedroje. Jo Eminencija pasakojo, kad jį lankė asmenys, kurie ragino paremti sovietinės pakraipos sąjūdį „Jedinstvo“. Jo Eminencija jiems pasakė: „Jūs išvažiuosite, o tie, kuriuos dabar įtraukiate, pasilik. Ir kas jų laukia?..“

Vėliau Jo Eminencija nukreipė mane į Visaginą (tada tai buvo Sniečkus) ir pats ne sykį ten lankėsi. Iki šiol seife laikau 250 g talpos taurę ir mažą diską, kuriuos Jo Eminencija padovanojo naujai parapijai. 2000 metais Jo Eminencija Chrizostomas kartu su Šventosios Dvasios vienuolyno brolių choru buvo atvykęs šventinti Panteleimono navą statomoje šventovėje. 2005 metais jis įtraukė Visaginą į sąrašą miestų, kur buvo atvežtos šv. kanoninių Jelizavetos ir Varvaros relikvijų, ir pats atvyko į Visaginą kartu su relikvijas lydėjusiu Bostono vyskupu Michailu (tada jis dar priklausė nesusivienijusiai Rusijos Stačiatikių Bažnyčiai užsienyje). Be jo dar buvo Švč. Trejybės Sergijaus lauros vienuolių.

Jo Eminencija Chrizostomas, palaiminus patriarchui Aleksijui II ir Sakartvelo patriarchui Iljui, leido man važinėti į sakartvelų parapiją Maskvoje ir tarnauti gimtąja kalba. Po vienos tokios kelionės, kuri sutapo su Sakartvelo patriarcho vizitu į Maskvą, aš pasirodžiau Jo Eminencijai su neeiliniais patriarchų apdovanojimais: man buvo suteiktas protojerėjaus vardas ir gavau puošnų kryžių. Jo Eminencija tarė: „Aš labai džiaugiuosi, kad jūsų nuopelnai buvo taip aukštai įvertinti. Bet blogai, kad tai padaryta nesuderinus su archijerėju valdytoju.“ O aš pagalvojau: „Bragusis valdytojaus, kam tie nuopelnai, kai esama malonių?“

Vienas sakartvelų parapijoje buvusių naujokų išvažiavo į Sakartvelą ir ten gana greit tapo dvasininku, jerėju, o po to ir archijerėju. Kai papasakojau apie tai Jo Eminencijai, jis paklausė: „O jūs kodėl nevažiuojate į Sakartvelą?“ (tam, kad tapčiau archijerėju, turėjo omenyje valdytojas). „Jūsų Eminencija, - atsakiau. - Mane čia laiko mano ganimieji, tėvas Leonidas ir Jūs!“

► **Metropolitan Chrizostomas su protojerėjumi Josifu Paaukojimo ir Panteleimono šventovėje. V. Bogdanovičiaus nuotr.**

„Na, čia tai jūs meluojate. - atkrito valdytojas, - kad dėl manęs čia liekate. Jus laiko tėvas Leonidas ir jūsų motinos kapas (Mikniškėse).“

Ar aš melavau? Jeigu Jo Eminencija nebūtų manęs įšventinęs ir nedavęs parapijos, gal ir būčiau tiesiog lankęs tėvą Leonidą, o mama nebūtų pas mane atsikėlus, ir vėliau nebūtų atgulusi amžino atilsio šalia tų šventų žmonių.

Gordijaus mazgas

Mūsų šventovės antrame aukšte, Paaukojimo navoje, presbiteriją norėjome įrengti priešais dabartinį pagrindinį įėjimą. Jo Eminencija Christomas, apsilankęs ten, paklausė: „Kur čia bus presbiterija?“ Aš parodžiau. Jis aiškiai susikrimto: - O į ką žvelgs besimeldžiantieji? Kaip jie melsis?

Išties, nuo įėjimo iki būsimosios presbiterijos su Altoriumi vietos buvo labai mažai, ir tikintiesiems būtų reikėję eiti į kairę ar į dešinę nuo Altoriaus. Aš pats supratau, kad toks išplanavimas labai nepatogus, bet nemačiau išeities ir, galima sakyti, prisiverčiau susitaikyti su tuo, kas neišvengiama.

- Juk Rytai maždaug čia.

- O jūs lankėtės...? - Jo Eminencija paminėjo vieną Lietuvos šventovę, kur presbiterija taip pat yra ne Rytų pusėje. - Įrenkite štai ten! - tarė valdytojas ir mostelėjo ranką link dabar esančios presbiterijos kartu tarsi perkirsdamas kažką nematoma.

Man tarsi akmuo nuo krūtinės nukrito. Vietoj būtinybės matuoti kiekvieną centimetrą dėl nepakankamo ploto, ir nepaisant visų pastangų, ambonas beveik liestų įėjimo duris, aš pamačiau ilgą navą - tikrą „laivą“ (taip kartais vadinama šventovės erdvę).

Kai pradėjome statyti šventovę, Jo Eminencija tvirtai mane įspėjo: - Neprašykite, kad skirčiau pinigų. Jūsų miestas didelis, ten nemažai žmonių. Jeigu nori statyti šventovę, tegul aukoja. Tačiau statybos eigoje jis keletą kartu nesilaikė šio pažado ir aukojo ženkliai, o vieną kartą - itin solidžią sumą.

Netesėtas žodis

Kai pradėjome statyti šventovę, Jo Eminencija tvirtai mane įspėjo: - Neprašykite, kad skirčiau pinigų. Jūsų miestas didelis, ten nemažai žmonių. Jeigu nori statyti šventovę, tegul aukoja. Tačiau statybos eigoje jis keletą kartu nesilaikė šio pažado ir aukojo ženkliai, o vieną kartą - itin solidžią sumą.

Valdytojas ir mano balsas

Prieš diakono chirotoniją Jo Eminencija (tada dar arkivysku-

pas), kuris mane menkai pažinojo, išbandymo dėlei pasiūlė man per pamaldas skaityti šešias psalmes. Tai buvo liepos 9/22 sekmadienio Naktinė, po Kazanės Dievo Motinos šventės. Perskaitęs užėjau į presbiteriją. Valdytojas pakvietė priėti ir su nuostaba tarė:

- Aš niekuomet negirdžiu to, kas skaitoma šventovėje, o jus gerai girdėjau.

Diakonu tebuva tris savaites. Tiesa sakant, iš pat pradžių buvo numatyta, kad tapsiu jerėju. Diakonystė tiesiog buvo būtina šventimo pakopa. Nepaisant to, man labai patiko būti diakonu: tai išties buvo „ne šio pasaulio“ tarnystė. Todėl, po dviejų savaičių šios tarnystės, valdytojui prabilus apie šventimą į kunigus, pasakiau: nors esu tam pasirengęs, bet dar kurį laiką pabūčiau diakonu.

- Kuriam laikui neverta, - pasakė Jo Eminencija. - Tarnaujant diakonu susiformuoja savita, šiai tarnystei būdinga maniera. Bet su jūsų vokaliniais duomenimis aš visgi rinkčiausi kunigystę.

Per vieną iš savo atvykimų į šv. Panteleimono šventovės titulo dieną, Jo Eminencija Chrizostomas prie vaisių stalo ėmė priekaištauti pas mus viešniam jaunam Vilniaus dvasininkui už tai, kad jis pernelyg grožisi savo balsu. Jo balsas išties buvo skardus, ir jis, taip sakant, jo negailėjo. Man pagailo sutrikusio svečio, ir aš sušukau: „Jūsų Eminencija, bet net ir aš kartais gėriuos savo balsu“. (Beje, tai tikra tiesa, kuri taikytina ir kitiems. Juk Viešpats suteikė mums galią mylėti save, ir tai, kas sava, retai būna mums atgrasu).

Aš to negirdėjau, bet vienas iš arčiau valdytojo sėdėjusių žmonių perdavė, kad man sušukus jis tarė: „Na, tuomet aš tyliau“.

Du žodžiai

Visiems pasivaišinus po šv. Panteleimono titulo šventės, prieš pakylant nuo stalo, paprašiau leidimo tarti trumpą tostą - porą žodžių.

- Betgi jūs negalite apsiriboti dviem žodžiais, - pasakė Jo Eminencija.

Nežinau, apie ką buvau nutaręs kalbėti, bet atsakydamas į valdytojo pastabą tikrai ištariau du žodžius. - Vėl atvažiuokite!

Asmenybės kultas

Po dar vienos šv. Panteleimono pagerbimo šventės besivaišinant viena parapijietė ėmė uoliai mane girti Jo Eminencijai Chrizostomui: „Tėvas Josifas viena, tėvas Josifas kita.“ Valdytojas atsigręžė į mane ir linksmai paironizavo:

- Tėve Josifai, matau, kad jūs čia plėtojate savo kultą.

- Jūsų Eminencija! - sušukau. - O koks Josifas gali verstis be savo kulto?!

Regis, Jo Eminencija įvertino mano autoironiją.

Jeigu Jo Eminencija nebūtų manęs įšventinęs ir nedavęs parapijos, gal ir būčiau tiesiog lankęs tėvą Leonidą

Tėvas ir tarnas

Protojerėjus Vasilijus NOVINSKIS

Manau, jog apie Jo Eminenciją Chrizostomą, kai jis buvo mūsų eparchijos valdytojas, galima kalbėti poeto M. Lermontovo žodžiais: jis buvo „carui tarnas, kareiviams tėvas“, jeigu turėsime omenyje Dangaus Valdovą bei „kareivių“ (t. y. dvasininkų ir ganomųjų) tėvą, tiesa, gana griežtą, bet visgi tėvą - teisingą ir rūpestingą. O štai žemiškajam valdovui jis netarnavo - nei sovietmečiu, nei vėliau.

Mano nuomone, Jo Eminencija Chrizostomas buvo pragmatiškas administratorius. Vadovaudamasis pragmatizmo dvasia jis pakankamai sumaniai tvarkė turtą, kurį valstybė grąžino eparchijai. Kaip jau minėjau, jis buvo griežtas, greit susierzinant; galėjo apibarti, bet manau, kad nelinkęs prisiminti bloga. Pagrįsdamas tai, kas pasakyta, paminėsiu tokį faktą. Vienas dvasininkas kuri laiką turėjo kažkokių priekaištų Jo Eminencijai, todėl panorio tarnauti kitoje eparchijoje. Jam buvo leista pereiti į ją. Bet vėliau ir ten tam klero nariui, matyt, ne viskas klostėsi, kaip tikėjosi, todėl jis pasiprašė priimamas į ankstesnę eparchiją. Ir Jo Eminencija Chrizostomas jį priėmė, be to, nepaskyrė į koki

► Metropolitai Chrizostomas Kaune, Apreiškimo katedroje. Prot. I. Rinkevičiaus nuotr.

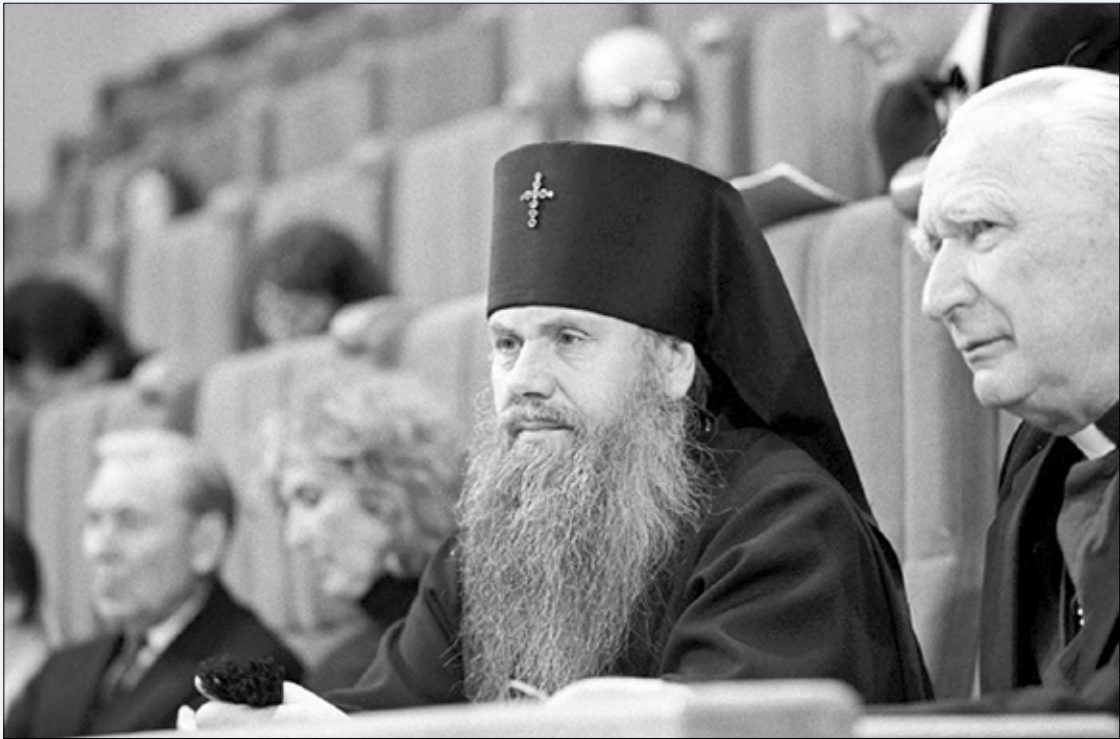
nors atokų užkampį, o nukreipė į vienuolyną. Ne kiekvienas archijerėjus taip pasielgtų.

Jo Eminencija buvo „kareiviams tėvas“ ir ta prasme, kad rūpinosi parapijose tarnaujančių dvasininkų materialine būkle. Jis atleido parapijas nuo įnašų eparchijai, be to, kai kurie jerėjai gavo nemokamą pastogę patalpose, kurias valstybė grąžino eparchijai.

Jo Eminencijos Chrizostomo nuopelnu laikau ir tai, kad jis sustiprino drausmę pamaldų metu. Presbiterijoje nebeliko nereikalingų kalbų, jų bei vaikščiojimo po šventovę iki minimumo sumažėjo ir už presbiterijos ribų. Parapijiečiai stengėsi nevaikščioti per pamaldas nuo ikonų prie ikonų, pirkti ir statyti žvakeles. Iki Chrizostomo šiuose dalykuose viešpatavo visiškas „pakrikimas ir suirute“. Tikriausiai nesuklysiu pasakęs, kad dauguma Jo Eminencijos pamokslų ganomiesiems buvo skirti jų elgesiui šventovėje. Paprasčiau sakant, jis tiesiog barė juos už nederamą elgesį. Na, o su juo tarnavusius dvasininkus, jei buvo už ką, bardavo presbiterijoje, pasibaigus pamaldoms.

Bet, ko gero, svarbiausia tai, kad Jo Eminencija Chrizostomas pasirodė esąs asmenybė. Jis, kaip sakoma, „privertė save gerbti“. Jis daugeliui buvo „nepatogus“ archijerėjus, bet paisyti jo teko ir pasaulietiškos, ir bažnytinės valdžios atstovams, jau nekalbant apie mus - paprastus mirtinguosius. Jis nesidavė valdžios skriaudžiamas pats ir sugebėjo apginti eparchiją. Už tai jaučiu jam didelę pagarbą. Laikau, kad tie metai, kai jis vadovavo eparchijai, buvo puiki mokykla tiek dvasininkams, tiek parapijiečiams.

„Aš pasisakiau už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę...“

► Metropolitai (tuomet arkivyskupas) Chrizostomas Seime.

Ženklus metropolito Chrizostomo indėlis į Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo reikalą įėjo tiek į šalies, tiek į mūsų Bažnyčios istoriją. „Stačiatikių Lietuva“ skelbia Jo Eminencijos Chrizostomo straipsnį, kurį jis parašė prieš 33 metus - praėjus metams nuo atvykimo į Lietuvą vadovauti Stačiatikių eparchijai. Straipsnis buvo atspausdintas 1991 metų gegužės 14 laikraštyje „Echo Litvy“.

Prabėgo metai, kai esu Lietuvoje ir vadovauju Stačiatikių eparchijai. Viso labo, vieneri metai, bet kiek daug jau man teko pamatyti, sužinoti, apmąstyti ir pajusti. Kiek daug pasakyti ir dar daugiau - išgirsti. Mes buvome daugybės įvairiausių, kartais netikėtų įvykių liudytojai ir dalyviai. Šie įvykiai ženkliai poliarizavo mūsų nedidelę bendruomenę: vienus priešpastatė kiti, o kitus sutelkė.

Nuo pat pirmųjų tarnystės čia dienų laikiau, kad svarbiausia mano pareiga - rūpintis ganomaisiais stačiatikiais, jų sielovada, o tai reiškia ir broliškų ryšių su Lietuvos Katalikų Bažnyčia, su kitomis krikščionių konfesijomis, bei su visais tikinčiais puoselėjimą. Aš įsitikinęs, kad būtinas dialogas ir su netikinčiais. Kiek įstengiau, bandžiau jį plėtoti remdamasis tuo, kas priimtina ir mums - bendražmogiškais doros ir dvasingumo principais bei suvokimu, jog būtina kartu ieškoti būdų, kaip įveikti susidariusią krizę.

Nuo pat pirmų mano tarnystės čia dienų teko pajusti, kad stačiatikių bendruomenės gyvenime esama nemažai trūkumų, be to, įsitikinau, kad visi jie kyla dėl objektyvių priežasčių. Sąstingio periodas iš lėto, bet neišvengiamai pratinoma (ir dažnai įpratindavo) žmogų meluoti, ir pirmiausiai

meluoti sau pačiam: juoda laikyti baltu. Galima suprasti, kaip sunku, o kartais ir skausminga buvo kai kuriems parapijiečiams klausytis mano ganytojiškų smerkiančių žodžių. Bet tai būtina, ir dauguma, suprasdami tai, sąmoningai stengiasi keisti savo pažiūras. Tačiau pasitaiko tokių, kurie leidžia sau kelti skandalus ir net peštis Dievo namuose, leidžia sau meluoti, imtis primityvaus falsifikavimo. Archijerėjus duoda pavyzdį - pagarbų katalikų elgesį bažnyčioje, taip siekdamas atkreipti dėmesį į mūsų trūkumus, o jam atsakoma paskambinusio anonimo kaltinimu, esą jis įžeidžia stačiatikybę ir išduoda rusus.

Aš atvirai pasisakiau už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, už visų joje gyvenančių žmonių lygiateisiškumą. Atsako neteko ilgai laukti: pasipylusios šmeižto, grasinimų, šantažo tėkmės galia ir išskirtinis operatyvumas šią tėkmę organizuojant, neslėpsiu, galėjo kelti net tam tikrą pagarbą. Ištakos tokios pačios - „kas ne su mumis, tas prieš mus“. Pasireiškė išsiugdytas instinktas vadovautis ne objektyvumo siekiu, o asmeninėmis simpatijomis ar antipatijomis, grindžiamomis ambicijomis, o dar giliau žvelgiant - egoizmu. Dėl įvairių egoizmo apraiškų - asmeninio, partinio, nacionalinio nebelieka vietos kito interesams ar net elementaraus dėmesio tam kitam. Ir visada galima pateisinti save: tereikia griežtai įvertinti tą kitą, apkaltinti jį kokia nors mirtina nuodėme (o dar geriau - keliomis, nes juo jų daugiau, juo geresnis pats sau atrodo). Kažin ar vertėjo čia skirti tam dėmesio, bet su apgailestavimu tenka pripažinti, kad mano oponentai pasiekė vieną tikslą: dauguma rusakalbių gyventojų susidarė klaidingą nuomonę apie mane. Kai dėl mano

požiūrio į tai, ramia sąžine liudiju, kad atmindamas mūsų Viešpaties ir Išganytojo kančias ir vadovaudamasis Jo pavyzdžiu, atleidžiu visiems, linkėjusiems man bloga, nes jie nežino, ką darą. Aš nuoširdžiai noriu padėti tiems bendrataučiams, kurie pasitelkti tam, kad būtų kurstomos aistros, stiprinama konfrontacija. Brangūs broliai ir seserys - rusai, baltarusiai, ukrainiečiai, gyvenantys Lietuvoje! Pirmiausia kreipiuosi į jus, nes mes remiamės bendra dorove. Šį pagrindą tūkstantį metų formavo bendra slavų istorija ir kultūra, jį apšvietė ir šildė Tiesos Saulė - Kristus Išganytojas. Tad ar galime ir ar turime teisę nerasti kelio, vedančio į abipusį supratimą, į stereotipinio mąstymo atsisakymą? Mums labai svarbu susivokti, pamatyti savo vietą Lietuvos žemėje, kitoje kultūrinėje terpėje. Kitoje, bet ne svetimoje, nes ir jos pagrindas - krikščionybė. Mums, o ir visiems Lietuvos žmonėms, nepriklausomai nuo tautybės, reikia mokytis naujai bendrauti vieniems su kitais, pripažįstant ir gerbiant kiekvieno teisę į laisvę ir lygybę.

(Toliau Jo Eminencija Chrizostomas kviečia į susitikimą su juo tuometiniuose Profsąjungų kultūros rūmuose.)

Vyks susitikimas, kuriame visi norintieji galės pareikšti savo nuomonę apie tai, kaip mums toliau gyventi, kaip išvengti tragiškų klaidų pasikartojimo, kaip tiesti kelius į abipusį supratimą. Mes galėsime pareikšti, išgirsti ir deramai įvertinti visus konstruktyvius pasiūlymus. Aš dedu vilčių į šį susitikimą. Svarbu pradėti. Sunku žengti tik pirmą žingsnį, susijusį su kova prieš išsikerojusį priešišumą. Tad ženkime šį žingsnį.

Arkivyskupas Chrizostomas

Auksaburnis

Georgijus JEFREMOVAS
literatas, Sąjūdžio Seimo tarybos narys
1988-1991 m.

Pačioje devintojo dešimtmečio pabaigoje, kuomet daugelį (ir mane) patraukė ir pasigavo revoliucija, man teko keletą kartų pabūti greta arkivyskupo Chrizostomo. Viso labo keliskart susitikti trumpam ir kartą pasikalbėti. Tai buvo ne taip sau įdomus, patrauklus, informatyvus pokalbis. Jį atpasakojau savo apysakoje „Misija 108“.

Pateikiu jį gerokai paredaguotą ir sutrumpintą.

„... Mano žmonos mama prieš karą buvo auklėjama vienuolyno prieglaudoje, esančioje Pietų Lietuvoje, netoli Marijampolės. O tėvas, mano uošvis, 1944 metais pateko į tą kraštą kartu su kovojančia armija ir buvo priblokštas vietinės pelenės grožio (jai tuomet buvo 17). Praėjus metams jis ten grįžo, ir jie susituokė. Uošvė buvo neįtikėtina gražuolė. Ir labai aistringa. Tai stebėtinai derinosi su jos nuolankumu, - ji buvo pamaldi, atjauti ir pakanti (niekuomet ir apie nieką - nė vieno blogo žodžio). Labai rimta ir sykiu linksma.

Ji buvo beveik neišsimokslinusi, iki šešiolikos metų gyveno atibota nuo pasaulio ir deramai nežinojo, kas jame priimta.

Likus nedaug iki mirties, jau

► Šventosios Dvasios vienuolyno vartai

sunkiai sirgdama, ji ėmė krimstis dėl to, kad mes nepasikrikštiję, todėl nesutiksime su ja - ten. O susiklostė, kad visi mes netikėjome, bet buvome pasirengę krikštytis, lyg ir norėdami jai įtikti. Ir syki

likimas suvedė mane su įstabiu dvasininku, dideliu Bažnyčios hierarchu. Aš prisėdau prie jo ant suoliuko (regis, visa tai vyko vienuolyno kieme) ir tiesiai paklausiau: kaip pasielgti, ar leistina

krikštytis suaugusiems, sąmoningiems, netikintiems žmonėms. Jis atsakė:

- Žinote, jeigu ten, aukštai aukštai, kas nors yra... Aš manau, kad yra, o jūs akivaizdžiai abejojate. Bet jeigu tarsime, kad vis dėlto yra, nejaugi laikote galimu, kad Jam svarbios šios menkos detalės. Ką norite apgauti? Nekelkite Jo pykčio. Verčiau pasakykite, kur jūsų ir mamos nuomonės sutampa, kuo ji jums brangi ir artima.

Aš nesvyruodamas atsakiau:

- Jos nuomone, pasaulyje nėra nieko svarbesnio nei meilė. Ir reikia tarnauti tik jai - niekam kitam.

Jis nukreipė žvilgsnį ir pasakė be jokių emocijų, neakcentuodamas, kažkaip su begaliniu nuovargiu:

- Kaip tik taip, būtent...

Po to stoji tylą, tapusi man to, kas buvo pasakyta, tąsa ir paaikšnimu. Tai buvo auksinė tylą. O iki jos - aukso žodžiai.

Jis ir buvo Auksaburnis.“

Viešpaties Velykoms artėjant: Didžioji Savaitė

Igumenas Antonijus (GURINOVIČIUS)
Šventosios Dvasios vienuolyno dekanas

Didžiąja savaitė vadinama Bažnytinio metų laiko atkarpa nuo Verbų Sekmadienio iki Velykų, pradedant pirmadieniu ir iki šeštadienio imtinai. Didžioji savaitė - ypatingas Stačiatikių Bažnyčios liturginio gyvenimo periodas. Gavėnios giesmynė kiekviena šios savaitės diena vadinama „šventa ir didžia“. Visas tikinčiųjų dėmesys Didžiąją savaitę skirtas Kristaus Gelbėtojo gyvenimui ir kentėjimams.

Tris pirmąsias Didžiosios savaitės dienas pamaldos vyksta taip, kaip jos vyko per Didįjį Gavėnios pasninką: su nusilenkimais ir Efrema Siro malda. Visas šias dienas vyksta Anksčiau Pašventintų Atnašų Liturgija.

Didžiojo Pirmadienio pamaldų tekstuose minimas Senojo Testamento patriarchas Juozapas, kurį broliai pardavė į Egiptą vergauti. Jo patirti kentėjimai laikomi Kristaus kančių pirmavaizdžiu. Anksčiau Pašventintų Atnašų Liturgijos metu skaitoma Evangelijos ištrauka apie Kristaus pasmerkimą figmedį (Mt 21, 18-21). Nudžiūvęs figmedis simbolizuoja tokio krikščionio sielą, kuris negyvena pagal Kristaus įsakus ir neduoda atgailą liudijančių vaisių.

Didįjį Antradienį prisimename Kristaus palyginimas apie de-

šimtį mergaičių (Mt 25, 1-13) ir kiti palyginimai bei pamokymai, kuriuos Viešpats pasakė Jeruzalės šventovėje: apie mokesčius ciesoriui (Mt 22, 16-21), apie Antrąjį Atėjimą, Paskutinį teismą, mirusiųjų prisikėlimą ir apie talentus (Mt 25).

Didįjį Trečiadienį Bažnyčia prisimena Jėzaus viešnągę Betanijoje, kuomet moteris nusidėjėlė ašaromis mazgojo Išganytojo kojas, bei Judo išdavystę.

Didysis Ketvirtadienis skirtas Paskutinės Vakarienes atminimui. Šios dienos pamaldų tekstuose kalbama apie Eucharistijos Slėpinio prasmę, apie Dieviškojo nuolankumo pavyzdį, kurį davė Viešpats numazgodamas mokiniams kojas, apie Judo išdavystę ir apie Išganytojo maldą Getsemanės sode. Dėl išskirtinės Didžiojo Ketvirtadienio Liturgijos svarbos tradiciškai Švenčiausiuosius Slėpinius priima visi tikintieji stačiatikiai, įskaitant ir tuos, kurie retai tai daro.

Didįjį Penktadienį Bažnyčia prisimena Išganytojo nukryžijimą ir mirtį. Tądien Bažnyčioje skambantys Evangelijos tekstai byloje apie tai, kad paskutines žemiškojo gyvenimo dienas Jėzus Kristus buvo paliktas vienas Jį nekenčiusių, vienas kančios ir mirties akivaizdoje. Jis iki dugno išgėrė šią Jam parengtą taure: patyrė baisiausią, kas gali nutikti žmogui - vienvatę ir pasilikimą be Dievo. Viešpats Jėzus Kristus buvo vienas ant kryžiaus, Jis mirė vienas, visų paliktas. Ant kryžiaus Jėzus šaukė Savo tėvui: „Mano Dieve, Mano Dieve, kodėl Mane apleidai“ (Mt 27, 46)?! Šiame šūksnyje - visos žmonių ir kiekvieno žmogaus skausmas - kiekvieno, kuris jaučiasi vienišas ir apleistas Dievo, skausmas.

Didžiojo Penktadienio pamaldų tekstuose kalbama ir apie Judo išdavystę, ir apie vyriausiųjų kunigų Ano ir Kajafo Jėzui surengtą

teismą ir apie Piloto teismą, ir apie žydų minios reiškiamą neapykantą Jėzui, tų žmonių reikalavimą Jį nukryžiuoti, ir apie patį nukryžijimą. Kartu pabrėžiama: Kristus mirė ne todėl, kad Judas Jį išdavė ir Pilotas atidavė nukryžiuoti, ne todėl, kad žydai reikalavo Jo mirties, o todėl, kad tokia buvo Dievo Tėvo valia.

mylimo nei Jo Viengimis Sūnus, Jis ir tai būtų atidavęs, kad kiekvienas žmogus būtų išgelbėtas.

Minint Kristaus Išganytojo kančią ir mirtį ant kryžiaus, Didįjį Penktadienį įvestas griežtas pasninkas, nėra Dieviškosios Liturgijos, o kitų pamaldų sandara ženkliai skiriasi nuo įprastos. Pagrindinės Didžiojo Penktadienio pa-

palaidotas pasaulio Gelbėtojas. Šių pamaldų ypatybė ta, kad tikintieji dar stovi prie Viešpaties kapo, bet jau pradeda švęsti Kristaus Prisikėlimą. Centrinė Didžiojo Šeštadienio pamaldų tema - Kristaus nužengimas į pragarą. Jose kalbama, kad į pragarą nužengęs Kristus „išperka“ ir išgelbėja žmoniją. Įsikūnijęs Dievas, išėjęs ieškoti puolusio Adomo, neranda jo žemėje ir nusileidžia į pragaro gelmes, kad jį išvaduotų, išpirktų. Kartu pabrėžiama, kad Kristus išpirko ne kokią nors konkrečią žmonių dalį, o apskritai visą žmoniją ir kiekvieną žmogų.

Didžiojo Šeštadienio pamaldoms priskiriamos ir penktadienio vakaro pamaldos. Jų metu skaitoma Ezechiello pranašystė apie slėnį, kuris buvo pilnas kaulų. Ši pranašystė bei visos Didžiojo Šeštadienio pamaldos byloja apie mirtį ir prisikėlimą. Mirtis šiame pasaulyje atsirado per žmogaus nuodėmę, ir dėl žmonių kaltės mirtis tapo jų valdovė. Didžiojo Šeštadienio pamaldos mums primena apie stebuklą, laukiantį kiekvieno žmogaus po mirties - apie prisikėlimo stebuklą. Kad ir kiek žmonių mirs, kad ir kaip jie mirtų, visi jie prisikels dėka Viešpaties Jėzaus Kristaus mirties ir Prisikėlimo. Viešpats tam ir tapo žmogumi, patyrė kančią ir mirtį, kad prisikeltų visa žmonija.

Tradiciškai Didįjį Šeštadienį po Liturgijos iki vakaro šventinami Velykų pyragai, dažyti kiaušiniai ir kiti maisto patiekalai, skirti Velykų vaisėms. Naktį iš šeštadienio į sekmadienį, vidurnaktį, Bažnyčia pradeda švęsti Viešpaties Velykas - Šviesųjį Kristaus Prisikėlimą.

Laikraščio „Stačiatikių Lietuva“ redakcija nuoširdžiai sveikina redkolegijos narį igumeną Antonijų su 30 -ties metų ganytojo tarnystės sukaktimi. Ilgų ir maloningų metų!

► Velykų pyragai ir margučiai šventovėse tradiciškai šventinami Didįjį Šeštadienį.

Ilustracija: A. Makovskis. Velykų vaisės.

Pamaldų tekstai kalba apie tai, jog Viešpats sąmoningai ėjo mirti. Jis gimė tam, kad mirtų ant kryžiaus; įsikūniję, kad taptų atnaša už žmones. Ir Kristus atliko šį žygdarbį iš klusnumo savo Dangiškajam Tėvui. Nėra didesnio Dievo meilės žmogui įrodymo nei kryžius, ant kurio buvo nukryžiuotas įsikūnijęs Dievas. Nėra galingesnių žodžių apie žmogaus išgelbėjimą nei ta tylą, kuri sklinda iš Viengimio Dievo Sūnaus kapo. Ir nėra didesnės aukos, kurią Dievas galėtų atnašauti už žmogų nei Jo auka. Šv. vienuolis Izaokas Siras sako: jeigu Dievas Tėvas būtų turėjęs ką nors, dar vertingesnio ir labiau

maldos - Rytinė, kurios eigoje skaitomos 12 Evangelijos ištraukų apie Kristaus kančią. Paprastai šios pamaldos vyksta ketvirtadienį, 17.00 val.

Visų Didžiojo Penktadienio pamaldų leitmotyvas - Skaisčiausios Dievo Motinos, stovinčios prie Savo Sūnaus kryžiaus, tema. Didžiojo Penktadienio Vakarinė, kurios metu išnešama drobė su Kristaus karste atvaizdu, paprastai vyksta 14.00 val. Šių pamaldų metu prisimenami įvykiai, susiję su Kristaus mirtimi ant kryžiaus. Viešpats mirė penktadienį, 15.00 val.

Didžiojo Šeštadienio pamaldose šlovinamas nukryžiuotas, miręs ir

Klausimai kunigui: Ar maisto nereikia riboti?

[parapijiečių klausimus atsako Šventosios Dvasios vienuolyno katedros kunigas Olegas ŠLIACHTENKO

- Kokius produktus galima šventinti Velykoms?

Olga

- Brangioji Olga, dvasininkas, šventindamas Velykų maistą, paprastai sako dvi maldas iš Patarnavimų knygos. Viena malda - mėsos ir ir vartojimui parengtų patiekalų laiminimas. Savaiame aišku, kad čia turimas omenyje maistas, kurį Bažnyčia leidžia vartoti, kai nėra pasninko. Per Gavėnią tikintieji jo atsisakė, o dabar jis šventinamas. Kita malda - sūrio ir kiaušinio laiminimas. Kai kas kartu su mėsos, varškės patiekalais, kiaušiniiais ir šventiniais pyragais atneša ir duonos. Tai galima daryti. Na o maldos mus moko, kad šventinant mes prašome ir mus, valgančius šį maistą, pašventinti. Ir kad prisimintume, kad Tikrasis Maistas yra Pats Dievas. Ir kad nenukryptume į besaikį valgymą ar net apsirijimą. Ko tikrai nereikia nešti šventinti - tai šviežios, maistui neparuoštos mėsos. Jos iš viso nevalia nešti į šventovę.

-Ar teisybė, kad Šviesiąją Velykų savaitę galima be išpažinties eiti priimti Švenčiausiųjų Slėpinių?

Irina

Gerbiamoji Irina, yra tokia Bažnyčios praktika: Šviesiąją Velykų savaitę be išpažinties eiti priimti Švenčiausiųjų Slėpinių. Ji pirmiausia sietina su Velykų džiugesiu dėl Gelbėtojo Prisikėlimo bei su Dievo Sūnaus žodžiais apie džiaugsmą, kurį jaučia vestuvių svečiai puotaudami su Jaunikiu (Lk 5,34), o dar su tuo, kad tikinčiajam apskritai gera šią Savaitę dalyvauti Liturgijose, o jeigu jose būti, tai ir priimti Švenčiausiųjų Slėpinių, o jei dažnai Juos priimi, reikia stengtis, Dievui padedant, išlikti džiugiam ir malonės būsenos. Tačiau ši tradicija - tai ne draudimas eiti išpažinties, o gera dvasinė paskata, nuoroda, padedanti mūsų proto galioms siekti deramos dvasinės būsenos

bei mokanti mus, apie ką turėtume mąstyti ir kuo gyventi, kad mūsų džiaugsmas neblėstų ir mes neprarastume savęs atsidėję tuštybei. Tad iš tikrųjų, jeigu sąžinė sufleruoja, kad nusidėjome, reikia eiti išpažinties. Ir iš viso, šį klausimą vertėtų aptarti su nuodėmklausiu ir elgtis taip, kaip priimta parapijoje, kuriai priklausote.

- Ar iš viso reikia šventinti kiaušinius per Velykas?

Vladimiras

- Gerbiamasis Vladimirai, niekuomet neteko matyti nurodymo būtinai šventinti kiaušinius. Ir, tiesa sakant, kam to klausti? Argi kiaušinių šventinimas gali kelti nerimą ar tapti problema? Na, jeigu sutinkate Kristaus Prisikėlimą kur nors keliaudamas arba nėra lėšų kiaušiniams ir galimybių juos išdažyti, ar esama dar kokių nors nepalankių aplinkybių, tąsyk suprantama. Dažyti kiaušinius - tradicija, o ne dogma. Todėl jų, aišku, galima nešventinti: tai nebus nuodėmė. Bet jeigu jūs, tarkime, tingite juos dažyti ir šventinti, tąsyk jau bus nuodėmė. Nuodėmė - ne tai, kad nešventinate, o tai, kad tingėjote, kad nuobodžiaavote ir pan. Šie jausmai nesuderinami su džiaugsmu dėl Kristaus Prisikėlimo, dėl išganymo, dėl gyvenimo amžinybėje dovanos. Pats kiaušinis - senovinis Prisikėlimo simbolis. Kiaušinių šventinimas - taip pat itin sena tradicija, kuri taip pat yra vienas iš mūsų dvasinio džiugesio, tikėjimo raiškos būdų. Be to, taip reiškiamo ir meilę Bažnyčios tradicijoms bei žmonėms.

Galima kiaušinių ir nešventinti, bet derėtų savęs paklausti: kodėl aš nenoriu (jeigu nenoriu) šventinti kiaušinių Velykoms. Ir ne tik paklausti, bet ir atsakyti.

- Per Didįjį Gavėnios pasninką užėjau į šventovę. Ten vyko ilgos, iki pusiaudienio užsitęsios pamaldos. Kodėl jos tiek laiko tęsiasi, ir kada galima išeiti?

Michailas

- Gerbiamasis Michailai, pirmąją Gavėnios savaitę paprastai pamaldos būna ilgos. Tai įprasta Bažnyčios praktika. Tolesnes Gavėnios savaites pamaldų trukmė jau būna beveik tokia, kaip ir nesant pasninko. Nežinau, kokioje šventovėje jūs lankėtės, bet paprastai parapijų cerkvėse pirmąją Gavėnios savaitę stengiamasi, kad vyktų visos paros cikle numatytos apeigos ir pamaldos. O vienuolynuose tai daroma kasdien ir nuolat - ne tik per pasninką. Mūsų vienuolynas - ne išimtis. O kadangi įstatuose numatyta, kad Gavėnios metų būtų tam tikri pamaldų papildymai, bendras pamaldų laikas pailgėja. Konkrečiai pirmą dienos pusę vyksta Naktinė, Rytinė, 1, 3, 6 ir 9-tos valandos, taip pat vadinamosios „vaiz-

dinės maldos“ ir Vakarinė. Jos vyksta viena po kitos ir iš viso tęsiasi nuo 5 iki 6 valandų. Tokių pamaldų ištakos - vienuolių bendruomenių praktika. Kiekviena šių pamaldų vykdavo atskirai, jai skirtu paros metu. Gal ir dabar kai kuriuose vienuolynuose taip daroma. Tąsyk tarp dalies minėtų pamaldų būdavo pertraukos. Vienuoliai grįždavo į savo celes ir eidavo atlikti jiems skirtų darbų. Po to visi vėl būdavo sukviečiami į tolesnes pamaldas. Jas pamėgo ir pasauliečiai bei miestų dvasininkai, bet pastarieji dėl objektyvių priežasčių negalėjo joms skirti iš pradžių numatytą laiką. Kad vis dėlto būtų galima šias pamaldas atlikti, susiklostė dabar įprasta praktika: pirmą Gavėnios savaitę jos vyksta viena po kitos iki pietų. Šios pamaldos - tai gera paskata deramai nusiteikti dvasiškai visam pasninkui.

Atsakydamas į antra klausimo dalį, galiu pasakyti, kad išeiti iš šventovės galite jums reikiamu metu.

- Mano gimtadienis visada būna per Gavėnią. Ar tai reiškia, kad negalima jo švęsti, ir niekada neturėsiu torto su žvakėmis?

Marija

- Brangioji Marija, tikintieji įvairiai sprendžia šią problemą. Kai kurie elgiasi taip kaip pataria nuodėmklausys. Kiti gimtadienio šventimą nukelia tam metui, kai nėra pasninko. Pastarasis sprendimas galėtų būti geriausias, ypač jeigu jūsų šventė sutampa su pasninko pradžia ar jo pabaiga. Bet visiškai įmanoma ir „pasninkiskai“ paminėti gimtadienį. Tai darytina be nereikalingų pramogų: šokių ir prabangių vaišių. Galima švęsti su artimaisiais be pilvapenybės, be tuščių kalbų, o džiaugiantis Viešpatyje ir dėkojant Jam. Ir žvakelė gali būti, nes esama skanių pyragų, atitinkančių pasninko reikalavimus.

Daugeliui sunku krikščioniškai švęsti gimtadienius dėl išsiskynusio polinkio į nesaikingą vartojimą ir neapsiribojimą. Tačiau šios ydos šventinei nuotakai suteikia nuodėmės kartėlio. Bet jums, mano nuomone, verta džiaugtis tuo, kad Apvaizda davė jums saugiklį, padedantį išvengti tokio „kartaus džiaugsmo“ Gavėnios metų.

- Vaikas (10 metų) lanko lietuvių mokyklą, kur galima rinktis vieną iš dviejų disciplinų: katalikų teologiją ar etiką. Patarkite, ką rinktis.

Jelena

- Gerbiamoji Jelena! Pasirinkimas priklauso nuo to, kuo auklėjimas grindžiamas jūsų šeimoje: pasaulietiška etika ar religija. Nuo to, kas vyrauja šeimoje, priklauso ir tolesnis vaiko pasirinkimas, nors tai ir nėra nulemiantis veiksnys. O apie tikėjimą jis iš jų

sų gyvenimo sužino kur kas daugiau nei iš mokyklos. Tai pasakytina ir apie meilę, gailestingumą, pagarbą, bendravimą. Jūsų santykiai su vyru ir kitais žmonėmis svarbesni nei žodžiai, nei knygos ar filmai. Mokykla tegali šį tą suteikti papildomai. Čestertonas ir Klaivas Lujis (C. S. Lewis) yra išsakę įdomią mintį, kad vaikas mokosi tikėjimo tada, kai motina moko jį tauriai elgtis. Jeigu norite, kad vaikas giliau pajustų religinę atmosferą, geriau jį vedžioti į sekmadieninę mokyklą. Pasaulietiškoje mokykloje net per tikybos pamokas jis gali būti tarp aboliučiai nemotyvuotų vaikų ir nereliginėje atmosferoje. Tuo tarpu į sekmadienines mokyklas paprastai atvedami vaikai, kurių bent tėvai yra motyvuoti ir tikintys. O grįžtant prie jūsų klausimo esmės, tai yra pasirinkimo tarp tikybos ir etikos, būtų nebloggerai žinoti, kas šiuos dalykus dėsto, nes daug kas priklauso ir nuo pedagogo. O kalbant apie patį dalyką, aš visgi labiau linkęs teikti pirmenybę tikybai, o ne etikai. Katalikų teologija dorovę bent jau grindžia krikščionybės pagrindais.

- Ar galima švęsti Velykas su giminaičiais katalikais? Švęsti su jais, po to - mūsų Velykas, du kartus dažyti kiaušinius ir t.t.?

Lina

- Brangioji Lina, mums nevalia dalyvauti pagonių šventėse ir valgyti stabams paaukoto maisto. O štai džiaugtis kartu su giminaičiais, švenčiančiais Velykas pagal Katalikų Bažnyčios kalendorių, - geras dalykas.

- Dažnai sakoma, kad pasninko esmė - ne maisto ribojimas. Tad gal jo nereikia, gal tai jau tapo atgyvena ir tereikia atgailauti dėl nuodėmių, vengti pasilinksminimų, daryti gerus darbus, dalyti išmalda?

Vitalijus

- Brangusis Vitalijau! Tai, kad pasninko esmė - ne maisto ribojimas, nereikia, jog šis ribojimas beprasmis. Štai ir mokyklos esmė - ne drausmė ir ne pamokos, bet be jų niekaip negalima verstis. Visi mes taip apsiratome su nuodėmėmis, kad kartais sunku atskirti nuodėmę nuo to, kas gera; sunku suvokti mūsų norų priežastis, mūsų darbų prigimtį. Taip yra dėl to, kad įprotis daro nuodėmę mūsų savastimi. Todėl Viešpats sako: „jeigu tavo ...akis skatina tave nusidėti, išlupk ją ir mesk šalin“ (Mt 5, 29). Čia kalbama ne apie kūno akį. Viešpats vaizdingai pabrėžia, kad neskaisčios aistros tampa mūsų prigimtimi, ir kovoti su jomis bus skausminga: tai tarsi savo kūno dalies pašalinimas.

Bet jeigu mes nekovojuame su aistromis, tąsyk atgaila dėl konkrečių nuodėmių yra nelyginant

piktžolių, augančių lysvėje, skabytas, paliekant jų šaknis neišrautas. Piktžolės vėl atauga ir smelkia kultūrinius augalus. Na, o kovoti su aistromis neįmanoma be susilaikymo, ir pirmoji, pradinė jo pakopa yra maisto ribojimas. Taip, maistas mūsų nepriartina prie Dievo. Bet artina prie aistrų atsiskleidimo, o aistros mus tolina nuo Dievo. Pirmoji tarp šių aistrų - pilvapenybė, kuri pasak tėvo Jevagrijaus, susijusi su paleistuvystės aistra, su gobšumu, meile turtui, su šykštumu. Neįveikus šių aistrų, neįmanoma įveikti ir nykaus liūdesio, nusiiminimo, garbėtroškos ir puikybės. Nekovojant su minėtomis aistromis nepavyks išsiugdyti dorybių. Maža tiesiog labdariauti, daryti kitus gerus darbus. Mūsų siela gali juos „konvertuoti“ į savigyrą, į puikybę (prisiminkite fariziejų iš palyginimo) arba sukelti nykų liūdesį ir dar labiau paskatinti gobšumą (pavydą). Todėl siekiant dorybių būtina kovoti su aistromis.

- Vis tenka girdėti sakant: „pasitarkite su savo nuodėmklausiu; paklauskite savo dvasios tėvą“. O iš kur jį paimsi? Ir negi aš, suaugęs žmogus privatau visus savo reikalus aptarinėti su dvasininku, klausti jo patarimo ir prašyti leidimo?

Sergiejus

- Brangusis Sergiejau! Aišku, kad visų savo reikalų su nuodėmklausiu nereikia aptarinėti. Kam tie kraštutiniai? Kažin ar būtų normalu prašyti palaiminimo eiti į parduotuvę, klausti, kokį gydymo metodą sau taikyti, klausti, kokia plaukų spalva jums tinka, ar kur geriau ilsėtis: Maldyvuose ar Ventspilyje? Tai tikrai ne nuodėmklausio veiklos sritis. Tad jeigu beieškodami nuodėmklausio sutikote žmogų, kuris stengiasi kontroliuoti visą jūsų gyvenimą, bėkite nuo jo.

O štai pasitarti kilus dvasinio gyvenimo, moralės klausimams, paklausti ko nors, kas susiję su pamaldomis, tradicijomis ar neaiškiomis Šv. Rašto vietomis, - šiuo tikslu verta kreiptis į dvasininką, kuris pažįsta jus, žino, kas vyksta jūsų sieloje, nes jūs jam išpažįstate savo nuodėmes, jūs juo pasitikite. Išmintinga kreiptis patarimo būtent į tokį dvasininką.

O norint turėti dvasios tėvą, nuodėmklausį, reikėtų melstis. Pradžiai melskitės už tą dvasininką, pas kurį einate išpažinties. Prašykite, kad Dievas įkvėptų jam žodį jūsų paguodai. Ir būtų gerai, jei perskaitytumėte Šv. Simeono Naujojo Teologo laišką, skirtą išpažinčiai.

Klausimus galima siųsti į redakciją įprastu arba elektroniniu paštu, arba per Vilniaus ir Lietuvos arkivyskupijos Facebook puslapį.

Talka Eufrosinijos kapinėse

Balandžio 13, Tėvų atminų šeštadienį, Vilniuje, Eufrosinijos kapinėse, vyko tradicinė šeštadienio talka.

Istorinio stačiatikių nekropolio tvarkymas, kuriame gali dalyvauti visi norintys nepriklausomai nuo jų amžiaus, vyksta jau ne pirmus metus. Šio renginio iniciatorė - Vilniaus gidė ir kapinėse esančios Eufrosinijos cerkvės parapijietė Indira Gladkova.

Vilniaus m. Eufrosinijos para-

pija parėmė šį sumanymą: talkos dalyviai buvo aprūpinti grėbliais ir viskuo kitu, ko reikia tvarkant teritoriją: šiukšlių maišais, pirštinėmis ir pan. Šįkart į kvietimą dalyvauti talkoje atsiliepė daug mokinių. Besidarbuodami per pertraukėles talkininkai klausėsi įdomių Indiros Gladkovos pasakojimų apie kapinių istoriją. Tvarkymo darbai tęsėsi apie tris valandas. Po to talkos dalyviai buvo pakviesti pasivaikinti.

► Į kvietimą prisidėti prie šeštadienio kapinių tvarkymo talkos atsiliepė daug mokinių.

Stačiatikių nekropolis Vilniuje

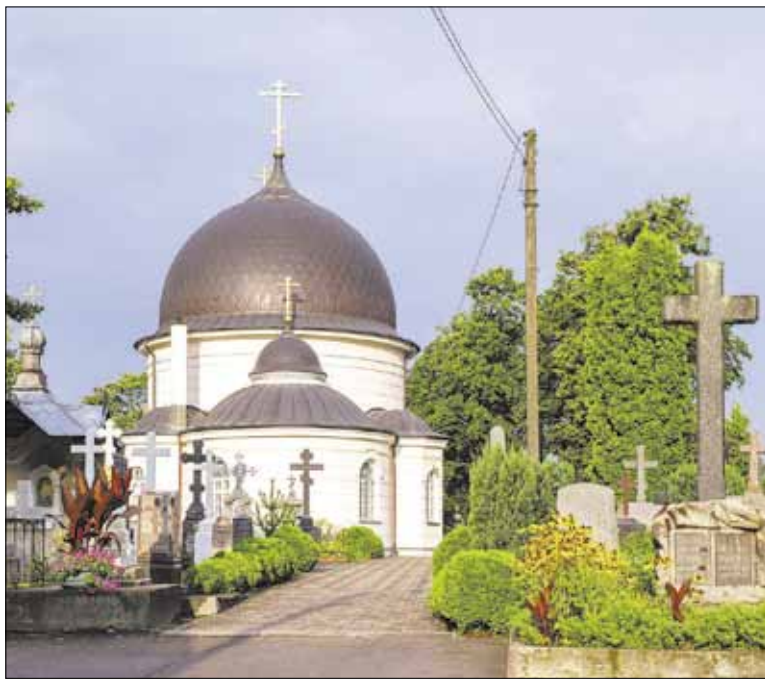
Pietinėje Vilniaus pusėje, tarp Liepkalnio ir Džukų gatvės, yra stačiatikių kapinės, o jose - šv. Eufrosinijai Polockietei pašvęsta cerkvė. Tiek kapinių, tiek ir 1838 metais pastatytos cerkvės istorija yra gausi įvykių.

Miesto Dūma 1796 metais skyrė kapinėms 9,5 ha miesto žemės. Taip prasidėjo vieno seniausių ir istorijos bei kultūros požiūriu vertingiausių Lietuvos nekropolio formavimosi procesas, kuris tęsiasi jau daugiau nei 220 metų, o tai nemažas mūsų miesto ir šalies istorijos raidos periodas.

Eufrosinijos kapinės - stačiatikių nekropolis, kuriame amžino atilsio atgulė daugelis rusų inteligentijos atstovų, dirbusių švietimo, mokslo baruose, taip pat stačiatikių dvasininkų ir kariškių. Čia palaidoti Stačiatikybę išpažinę kultūros, meno veikėjai, visuomenininkai, verslininkai. Tarp čia palaidotųjų - Vilniaus tapybos mokyklos vadovas, akademikas Ivanas Petrovičius Trutnevas (jo antkapinis paminklas saugomas Lietuvos valstybės); literatas, profesorius Pavelas Vasiljevičius Kukulnikas; M. Lermontovo bendramokslis ir kartu su juo tarnavęs, memuarus rašęs Michailas Ivanovičius Ceidleris; rašytojas, rinkęs Lietuvos folklorą, Vasilijus Aleksejevičius fon Rotkirchas (pseudonimas Teobaldas); aktoriaus Vasilijaus Kačalovo tėvai; Levo Tolstojaus motinos pusbrolis Dmitrijus Aleksandrovičius Volkonskis; Michailo Kutuzovo sūnėnas pulkininkas Pavelas Gavrilovičius Bobikovas; baltarusių kompozitorius Pavelas Karuzo; operos teatro solistas Leonidas Muraško ir daugelis kitų.

Iš pradžių kapinių teritorija buvo neaptvirta, joje laidota be jokio plano. Tai tęsėsi iki 1831 m., kai eparchijos Kurija nusprendė deramai sutvarkyti kapines. Įgyvendinti šį sprendimą buvo patikėta cerkvės seniūnui, pirkliai Tichonui Frolovičiui Zaicevui. Jis dosniai labdariaavo, ir tai didele

dalimi lėmė tvarkymo darbų sėkmę: kapinės buvo aptvertos bei atsirado galimybė pastatyti jose cerkvę. Be to, jam mirus, vykdant testamentą, buvo pastatyta kriptą ir koplyčia virš jo kapo (koplyčia vėliau tapo šv. Tichonui Uždoniečiui pašvęsta olos cerkvė). Velionio skirtomis lėšomis buvo pastatyta ir senelių prieglauda 12 asmenų.

► Cerkvė šv. vienuolės Eufrosinijos Polockietės garbei buvo pastatyta 1838 metais. Prot. I. Rinkevičiaus nuotr.

Iš pradžių kapinės ir šventovė buvo priskirtos katedrai ir tik 1896 metais Švenčiausiasis Sinodas paskyrė šv. Eufrosinijos cerkvei savarankišką klerą.

Šios kapinių cerkvės statybą 1837 metais palaimino Lietuvos parapijas valdęs Polocko ir Vitebsko arkivyskupas Smaragdas. Minėtas Tichonas Zaicevas, rūpinęsis kapinėms skirtos teritorijos deramu sutvarkymu, tiesiogiai dalyvavo ir cerkvės statyboje. Jis buvo pagrindinis finansinis rėmėjas. Cerkvė buvo baigta statyti iki 1838 metų vasaros. Originalaus jos projekto autorius - architektas N. M. Čaginas. Tai buvo rotunda, primenanti finikiečių mauzoliejų ir atrodė kaip koplyčia.

Ilgainiui daug kas ten aptriušo, ir reikėjo kapitalinio remonto.

1865 metais cerkvėje buvo palaidotas generolas adjutantas, pėstijos generolas, Valstybės tarybos narys Fiodoras Sergejevičius Paniutinas. Jo vaikai, tarp kurių buvo ir Vilniaus gubernatorius Steponas Fiodorovičius Paniutinas, paaugojo solidžią sumą cerkvės remontui ir vidaus puošybai. Pagal profesoriaus A. I. Rezanovo eskizą meistras Fenderas pagami-

no medinį, baltą, aukso ornamentais puoštą ikonostasą. Sienas bizantiškojo stiliaus paveikslais papuošė akademikas V. Vasiljevas. Jis tapė ir ikonostaso ikonas.

Atnaujintą Eufrosinijos cerkvę 1865 metų spalio 16 pašventino Bresto (Brastos) vyskupas Ignatijus.

1896 metų vasario 7 Švenčiausiojo Sinodo įsaku šv. Eufrosinijos cerkvė tapo parapijinė. Jau pirmojo jos klebono Aleksandro Karasiovo laikais šventovė vėl buvo kapitaliai suremontuota: išplėsta presbiterija, rekonstruotas kupolas ir skliautai, įrengti chorai, varpinė. Buvo pagamintas naujas raižytinio ažuolo, dviejų registrų ikonostasas. Ikonas joms užsakyta Maskvoje, Gurjanovo meno studijoje.

Atnaujintą cerkvę 1904 metais, rugsėjo 19, iškilmingai pašventino Vilniaus ir Lietuvos arkivyskupas Nikandras (Molčanovas).

Pirmojo Pasaulinio karo metais cerkvė, kapinės bei šalia esantys statiniai labai nukentėjo. Vertybes iš cerkvės teko evakuoti, o kapines vagiškai apiplėšė. Tarpukario metais šventovė vėl buvo sutvarkyta: nudažyti kupolai, o

dymas dujomis, cerkvę pasiekė vandentiekis. 2009 metais visiškai pakeista elektros instaliacija, iš naujo nudažytos šventovės sienos, pertvarkyta patalpa, kur laikomos bažnytinės reikmės, atnaujinta kupolo ir presbiterijos puošyba, iš vidaus nudažyti langai, pakeistos palangės, ikonostasas padengtas nauju laku, o varpinėje įstatyti nauji langai.

1937 metais atliktas vidaus remontas.

1948 metais kapinės su visais pastatais buvo nacionalizuotos. Šv. Eufrosinijos cerkvė tebeveikė, bet dėl menko apšildymo pastatas aptriušo. Tik XX amžiaus aštuntą dekadą, klebono Leonido Gaidukevičiaus laikais, cerkvė vėl buvo atnaujinta: iš naujo uždengtas kupolas, įrengtas šildymas. Be to, kupolo vidaus, presbiterija ir sienos buvo papuoštos ikonomis.

2005 metais buvo kapitaliai suremontuotas šventovės stogas ir kupolai: visos medinės konstrukcijos pakeistos naujomis, kupolai ir stogas uždengti vario lakštais, pagaminti ir ant kupolų užkelti nauji kryžiai. 2008 metais šventovė ir du parapijos namai buvo dujofikuoti, ten įrengtas šil-

Pamaldos šventovėje vyksta šeštadieniais, sekmadieniais, švenčių ir mirusiųjų atminų dienomis. Tikintieji ypač gausiai dalyvauja vadinamųjų „Džiugių atminų“ (rus. „Radonica“) pamaldose, kurios vyksta antros savaitės po Velykų antradienį. Tuomet, pagal susiklosčiusią tradiciją, tikintieji prie artimųjų kapų ateina pasveikinti jų su Kristaus Prisikėlimu, taip patvirtindami savo tikėjimą, kad Jis nugalėjo mirtį.

Nuo 1989 metų iki šiol cerkvės klebonu tarnauja protojerėjus Vladimiras Rinkevičius (vyresnysis).

Parapijos titulo šventė - šv. Eufrosinijos Polockietės pagerbimo diena - birželio 5 (pagal senąją stilių tai gegužės 23).

Metropolito Inokentijaus vizitai į Kauną, Visaginą ir Klaipėdą

Balandžio 7, sekmadienį, per Apreiškimo Švenčiausiajai Dievo Gimdytojai šventę, Vilniaus ir Lietuvos metropolitas Inokentijus celebravo Liturgiją Kauno Apreiškimo katedroje, tądien švenčiančioje titulo dieną.

Kartu su Jo Eminencija tarnavo Apreiškimo katedros klero nariai. Po atšaukos archijerėjus valdytojas ir kiti dvasininkai atliko šventės pašlovinimo ir Kryžiaus pagerbimo apeigą, priešais Viešpaties Kryžiaus atvaizdą ir Apreiškimo ikoną.

Sakydamas pamokslą Jo Eminencija įteikė parapijietei Svetlanai Žurlovai Padėkos Raštą už ilgąmetį uolų triūsą šventovėje.

Titulo šventės proga visi gausiai susirinkę tikintieji parapijiečiai buvo pakviesti į vaišes.

Praėjus savaitei, balandžio 14, Vilniaus ir Lietuvos metropolitas Inokentijus apsilankė Visaginė. Ten, Paaukojimo ir Panteleimono šventovėje jis celebravo Dieviškąją Liturgiją kartu su Visagino dekanato klero nariais. Pasibaigus Liturgijai priešais Jeruzalės Dievo Motinos ikoną įvyko Švenčiausiosios Dievo Gimdytojos šlovinimo apeiga. Už uolius darbus Bažnyčios labai archijerėjaus Padėkos Raštais buvo pagerbti sutuoktiniai Meletijus ir Elena Pučinskai (de-

► Po Liturgijos Kaune hierarchas valdytojas tarė tikintiesiems ganytojišką žodį. Prot. I. Rinkevičiaus nuotr.

ja, Meletijus visai neseniai, balandžio 3, iškeliavo Anapilin) bei Alina Kniazeva - dailininkė, sienų tapybos darbais papuošusi šią šventovę.

Balandžio 19 prasidėjo trijų dienų Jo Eminencijos Inokentijaus vizitas Klaipėdos dekanate. Penktadienio vakarą, Skaisčiausiosios Dievo Gimdytojos Pašlovinimo šventės išvakarėse, Jo

Eminencija vadovavo Vakarinei Palangos miesto Iberijos šventovėje. Šių pamaldų metu buvo skaitomas Akatistas Dievo Motinai.

Balandžio 20, šeštadienį, Jo Eminencija celebravo šventinę Liturgiją Klaipėdos Globos ir Nikolajaus šventovėje. Tos pačios dienos vakare metropolitas vadovavo Naktinei Klaipėdos cerkvėje, pa-

švęstoje šv. kankinėms Verai, Nadieždai, Liubovei ir jų motinai Sofijai.

Balandžio 21, baigdamas savo vizitą, Jo Eminencija 5-osios Gavėnios Savaitės (skirtos šv. Marijai Egiptietei) Sekmadienio Dieviškąją Liturgiją celebravo Klaipėdos Visų Rusios šventųjų cerkvėje. Kartu tarnavo šios šventovės klero nariai.

Naujasis Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios Telegram kanalas

Populiariame socialiniame tinkle Telegram ėmė veikti naujas Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios informacijos kanalas. Jo adresas - <https://t.me/orthodoxy.lt>.

Šiame kanale bus operatyviai skelbiamos parapijų gyvenimo naujienos, nuotraukos, taip pat video reportažai, įvairių renginių anonsai, pamokslai ir kita informacija, susijusi su Bažnyčios gyvenimu. Telegram tinklo kanalas papildys Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios informacijos kanalų sąrašą. Jame, šalia oficialios paskyros www.orthodoxy.lt, yra ir mūsų religinės organizacijos oficialios paskyros Facebook ir Instagram tinkluose bei video kanalas YouTube.

Laida „Stačiatikių Lietuva“ - dabar jau ir lietuvių kalba

► Stačiatikių laidos lietuvių kalba „Stačiatikių Lietuva“ vedėja ir redaktorė Marija Jakubovskaja.

Palaiminus Vilniaus ir Lietuvos metropolitui Inokentijui, Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios You-Tube kanalas transliavo pirmą laidą „Pravoslavnaja Litva“ lietuvišką analogą - „Stačiatikių Lietuva“. Ši praktika bus tęsiama: maždaug vienu metu bus transliuojama rusiška ir lietuviška šios laidos versija. Joje bus pasakojama apie svarbiausius Bažnyčios gyvenimo įvykius.

Laida „Pravoslavnaja Litva“ pradėta transliuoti praėjusių me-

tų gruodį. Jau buvo keturios jos laidos. Žiūrovai naująją programą įvertino palankiai: štai kovo mėnesio laida sulaukė 17 000 peržiūrų. Pirmoji laida „Stačiatikių Lietuva“ (lietuvių kalba) buvo peržiūrėta daugiau nei 7000 kartų.

Šią naująją laidą galima rasti socialiniuose tinkluose, arkivyskupijos paskyroje ir oficialioje Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios paskyroje www.orthodoxy.lt.

Vyriausiam Šventosios Dvasios vienuolyno brolijos nariui sukako 88 metai

Balandžio 10 Vilniaus Šventosios Dvasios vienuolyno archimandritui Efremai (Iodo) sukako 88 metai.

Vienuolyno broliai per „pasninkiškas“ vaišes maldingai pasveikino buvusį šio šventojo vienuolyno ekonomą su garbinga sukaktimi. Gimtadienio proga tėvą Efreimą sveikino aukščiausiasis Šventosios Dvasios vienuolyno vadovas, Jo Eminencija, Vilniaus ir Lietuvos metropolitas Inokentijus.

► Metropolitas Inokentijus šiltai pasveikino archimandritą Efreimą su 88-tu gimtadieniu.

Šalčininkuose tęsiama šventovės statyba

Šalčininkų šv. Tichono parapijos klebonas, jerėjus Olegas Pristavko, pranešė, kad tikintieji Velykas, ko gero, jau paskutinį sykį švęs maldos namuose, šalia statomos šventovės.

Pastaruoju metu joje montuojama elektros instaliacija, o po Velykų numatoma pradėti pastatą tinkuoti ir dažyti.

Birželio mėnesį tikimasi pradėti šventovės šildymo darbus. Medžiagos jau nupirkta, parapija dabar renka lėšas statybininkų darbo apmokėjimui. Geradariams, norintiems paremti aukomis pateikiame rekvizitus pavedimams atlikti:

Šalčininkų stačiatikių šv. Tichono parapija, LT 094010044400000827.

Amžiną atilsį jerėjui Sergijui Rumiancevui

Šių metų balandžio 3, trečiadienį, Vilniuje, Šventosios Dvasios vienuolyne, buvo atgiedotas vienuolyno šventovės klero narys, jerėjus Sergijus Rumiancevas, kuris mirė staiga, naktį prieš kovo 30.

Palaiminus hierachui valdytojui, atgiedojimo apeigai vadovavo Vilniaus miesto dekanas, protojerėjus Jevgenijus Rudenko. Kartu tarnavo Šventosios Dvasios vienuolyno dvasininkai vienuoliai ir kiti Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios klero nariai.

Tėvas Sergijus visai neseniai minėjo savo jerėjaus tarnystės dvidešimtmetį: išlydėti jį į paskutinę kelionę susirinko ne tik giminės ir kiti artimieji, bet ir gausus būrys parapijiečių, dvasios vaikų ir klero narių.

Po atgiedojimo sakydamas pamokslą protojerėjus Jevgenijus Rudenko pažymėjo, kad tėvas Sergijus įvairiapusiskai tarnavo Baž-

nyčiai: jis giedodavo klirose, stengėsi dažnai aukoti Liturgiją, buvo uolus pamokslininkas, mielai bendravo su jaunimu ir pasakojo apie Kristų labai suprantamai, aiškiai ir tiksliai. Tėvas Sergijus stengėsi padėti visiems, kuo tik galėjo. Jis taip pat dažnai lankydavosi senelių namuose, kitose socialinėse įstaigose, priiminėdavo ten gyvenančių žmonių išpažintį ir teikdavo Švenčiausiuosius Slėpinius.

„Mes iš visos širdies, nuoširdžiai atsidėję melsimės, kad Viešpats suteiktų amžiną atilsį jo sielai Savo Karalystėje“, - sakė protojerėjus Jevgenijus Rudenko.

Pasibaigus atgiedojimo apeigai karstas su jerėjaus Sergijaus palaikais buvo apneštas aplink vienuolyno šventovę, kurioje velionis tarnavo ilgus metus. Po to procesija nusuko į Eufrosinijos stačiatikių kapines; ten, šalia kapinių šventovės, įvyko laidotuvės.

► Vadovaujantis tradicija, karstas su jerėjaus Sergijaus Rumiancevo palaikais buvo apneštas aplink vienuolyno šventovę, kurioje velionis tarnavo.

Šventovės Mikniškėse statyba Stačiatikių jaunimo pokylis vakarėlis

► Vizualizuotas Mikniškių Švč. Trejybės cerkvės projektas

Tęsiasi pasirengimas naujos Švenčiausiosios Trejybės cerkvės Mikniškėse statybai. Šiuo metu prasidėjo generalinio plano sudarymas. Jau yra topografinis sklypo žemėlapis ir prie jo „prišta“ šventovė bei parapijos namai, kuriuose numatoma įrengti patalpas 4 klasių sekmadieninei mokyklai, taip pat aktų salę ir dirbtuves. Beje, žvelgiant į planą, šie namai primena skrendantį gandrą, o Mikniškėse daug gandrų suka lizdus.

Kartu dabar projektuojami ir keliai, kuriais bus galima privažiuoti prie šių namų ir prie pačios šventovės.

Primename, kad naująją, Švenčiausiosios Trejybės garbei skirtą šventovę, nutarta statyti todėl, kad dabar Mikniškėse esanti Visų liūdinčiųjų Džiaugsmo cerkvė sekmadieniais ir švenčių dienomis nesutalpina visų tikinčiųjų. Būsimojoje Šven-

čiausiosios Trejybės cerkvėje tilps 350 tikinčiųjų. Numatyta ir vieta šiai šventovei - už naujųjų kapinių, ant kalvos, į dešinę nuo koplyčios. Projekto autorius architektas Dmitrijus Borunovas, kuris anksčiau projektavo Klaipėdos Globos ir Mikalojaus šventoves bei Iberijos šventovę Palangoje.

Prisidėti prie šventovės statybos galima skiriant auką Mikniškių parapijai (organizacijos kodas: 192062275). Jos rekvizitai pavedimui iš SWEDBANK:

Mikniškių stačiatikių Dievo Motinos ikonos Visų liūdinčiųjų džiaugsmas parapija, LT237300010182603403 SWIFT: HABALT22, SWEDBANK

Pavedimą darant iš kitų bankų galimas sutrumpintas gavėjo pavadinimas: Mikniškių stačiatikių Dievo Motinos ikonos parapija, LT237300010182603403 SWIFT: HABALT22, SWEDBANK

Gegužės 12 Vilniaus klube „Legendos“ (Kalvarijų g-vė, 85) vyks jaunesiems stačiatikiams skirtas pokylis vakarėlis „Mes iš džiaz“.

Šventę rengia Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios jaunimo reikalų skyrius. Programoje - „gyva“ muzika, koncertinė programa, žaidimai, meistriskumo pamokos, bendravimas ir, žinoma, šokiai.

Jaunimo reikalų skyrius jau yra surengęs du analogiškus vakarus: pavasario ir rudens balius. Juose dalyvavo daugelio parapijų ir sekmadieninių mokyklų atstovai.

Auka - 15 eurų. Ikimokyklinio amžiaus vaikams įėjimas nemokomas.

► Klubas „Legendos“, kuriame vyks balius.

Vaikams (ir visai šeimai) skirta šventė

Birželio 2, sekmadienį, šalia Petro ir Pauliaus cerkvės (Naujoji Vilnia, Kojelavičiaus g-vė, 148) vyks vaikams ir jų tėvams skirta šventė „Sveika, vasara“. Šventės pradžia - 14.00 val.

Šventės tikslas - paremti šeimas ir krikščioniškąsias šeimas vertybes. Dalyvauti šventėje kviečiami visi berniukai ir mergaitės bei jų tėveliai.

Programa - „spalvinga“ ir įvairi. Vyks koncertas, be to, numatomi įvairūs papildomi pasirodymai, įdomūs užsiėmimai, meistriskumo pamokos vaikams.

Juos linksmins klounas ir animatoriai; visi norintys gaus balionėlių, vyks ir vaišės.

Šventės rengėjai - Lietuvos

► Nuotraukoje: 2022 metais Petro ir Povilo cerkvės šventoriuje vykusio vaikų šventė.

stačiatikių brolija - tikisi, kad šeimos atvirame ore galės maloniai, draugiškai pabendrauti. Įėjimas visiems laisvas.

ИТЛЕИСК СОВО АРТІМОВІ, КУРІС ТАУ НУСИЖЕНГЕ. МАТАІ, КАІП ЛЕНГВА ПЕЛНҮТИ ДІЕВО ДОВАНУ! ТЕОФІЛАКТАС ЕУЛГАРАС